

Leto XX. Stev. 268

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 5. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

Zboljšanje sodelovanja med našo državo in Italijo

po izjavah Foreign Officea in presoji londonskega tiska

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 8. nov. Medsebojni razvoj dobrih sosednjih odnosov med Jugoslavijo in Italijo, ki je prišel do izraza po podpisu londonskega sporazuma o Trstu, dobiva v obeh državah na Zahodu vedno bolj značaj prepričljivega zgleada, kako je treba urediti konkretne mednarodne probleme. Izboljšanje jugoslovansko-italijanskih odnosov spremlja britanska javnost z živahnim zanimanjem in ga smatra za enega izmed dokazov takšnega razvijanja mirojnega sodelovanja v povojni Evropi.

Danes je londonski tisk s podarjem objavil vesti o sporazumu jugoslovanske in italijanske vlade, da bosta svoji predstavništvi v Rimu in Beogradu povišali na stopnjo veleposlanstev. V zvezi s tem je na današnjem sestanku z novinarji predstavnik Foreign Officea izjavil, da britanska vlada pozdravlja ta korak kot izraz nadaljnjega razvoja dobrih odnosov med obema sosed-

njima državama na Jadranu.

»Times« v zvezi s to vestjo iz Beograda razpravlja o nadaljnjih korakih za izboljšanje jugoslovansko-italijanskih odnosov in ugotavlja, da kaže ta sporazum na mnogo obetajoče sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo.

V članku o odnosih med Beogradom in Rimom posvečuje »Times« posebno pozornost vestem iz Beograda, da pričakujejo

za 15. november obisk italijanske gospodarske delegacije. Glede na dejstvo, da se jugoslovansko in italijansko gospodarstvo med seboj dopolnjujeta, pravi list, v Jugoslaviji sodijo, da »ni nepremostljivih težav za hitrejši napredek v razvoju gospodarskih odnosov«. Italija, ugotavlja »Times«, je pomemben kupec jugoslovanskih proizvodov, medtem ko je hkrati italijanska industrija sposobna zadovoljiti mnogo jugoslovanskih potreb. »Times« obravnava tudi način, kako jugoslovanski tisk presoja ugodni razvoj odnosov z Italijo ter v zvezi s tem opozarja na zadovoljstvo, s katerim so sprejeli prijateljske izjave rimskih vodilnih politikov. Tako navaja časnik v »Borbi« objavljeni komentar o izjavi ministrskega predsednika Scelbe v Trstu. »Times« beleži mnenje »Borbe«, da so s tem ustvarjeni ugodni pogoji za politiko, ki bo zadovoljila skupne interese jugoslovanskih in italijanskega naroda.

D. Blagojevič

Tudi italijanski liberalci za sporazum o Trstu

Trst, 8. nov. (Tanjug). — Namestnik tajnika italijanske liberalne stranke Aldo Bozzi je podpril stališče ministrskega predsednika Scelbe glede londonskega sporazuma o Trstu. Govoreč na sestanku članom lokalne organizacije liberalne stranke, je Bozzi rekel, da pomeni londonski sporazum izhodiščno točko do boljše in svetlejši prihodnosti. Navzoči so z dolgotrajnim ploskanjem pozdravili te besede enega izmed voditeljev italijanskih liberalcev.

Aldo Bozzi, ki se je v Trstu mudil več dni, se je sestel z voditelji lokalne liberalne organizacije. Izjavil je, da bodo strankino vodstvo in liberalci v parlamentu storili vse, da bi vlada v prihodnosti bolj upoštevala mnenje Tržčanov, ko bo šlo za lokalne zadeve.

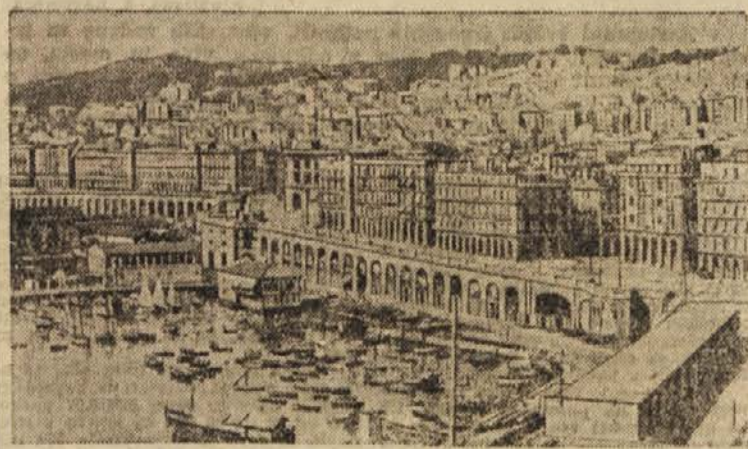
NAPET POLOŽAJ V ALZIRU

Francozi zbirajo večje sile

za boj proti nacionalističnim upornikom v alžirskih gorah — Nemiri tudi v Maroku in Tuniziji

Alžir, 8. nov. (Reuter). Francozi bodo z motoriziranimi silami v vzhodnem Alžiru. V zvezi s tem napovedujejo, da bo v teh operacijah sodelovala cela divizija francoskih vojakov in tudi oddelek padalcev. Nadaljnje okrepiteve so na poti. Opazovalci sodijo, da je v gorah okrog 3000 nacionalistov. Trdijo, da jih je bila polovica »prisilno mobilizirana« in da se bodo predali, brž ko bodo imeli priložnost za to.

V Batni je mirno. Zato so premaknili policijsko uro od osmih zvečer na pol devetih.

Alžir

Med francoskimi četami in nacionalisti je prišlo večeraj do puškarnje pri vasi Fumtub. Francozi niso imeli izgub.

Včeraj je francosko letalstvo izvedlo nekaj »zastraševalnih« akcij.

V Casablanci je večeraj neki Maročan streljal na dva francoska vojaka, ki sta se sprehajala

nekega domačina, drugega pa hudo ranila. Včeraj je večja skupina upornikov napadla neko francosko taborišče blizu Kefa. V spopadu z ročnimi granatami so vojaki ranili enega Tunizijca.

MENDES-FRANCEOVA AKCIJA MED SOCIALISTI

Socialisti za vstop v vlado a delno pod določenimi programskimi pogoji

Pariz, 8. nov. (Tanjug). Tudi po izrednih okrožnih kongresih federacij socialistične stranke se položaj v Franciji glede sodelovanja v vladi ni še prav nič spremenil. Rezultati, ki so do danes prispejali iz 22 okrožij, kažejo, da je večina federacij v načelu za vstop v vlado, vendar številno najmočnejše federacije, kot so Nord, Pas de Calais Seine in Haute Vienne, terjajo prej sporazum med predsednikom vlade Mendés-Franceom in celotnim socialističnim vodstvom. Sporazum naj bi slonel na omejenem, vendar opredeljenem programu, ki bi vseboval najpomembnejše točke socialističnega ekonomsko-socialnega programa ter prepuščal socialistom glavne resore v vladi.

Izredni pokrajinski kongres socialistične stranke, ki se sestane 10. in 11. novembra, se bo

Cesar Haile Selasie v Bonnu

Bonn, 8. nov. (Tanjug). — Popoldne je prispel s posebnim vlakom iz Nizozemske v Bonn etiopski cesar Haile Selasie na uradni obisk. Na železniški postaji sta visokega gosta sprejela predsednik republike Theodor Heuss in Adenauer z več člani vlade.

Jules Moch vabi ZSSR v atomsko agencijo

New York, 8. nov. (AFP). — Francoski delegat v OZN Jules Moch je danes v političnem odboru Generalne skupščine OZN izjavil, da se njegova vlada strinja z ameriško pobudo za boljše mednarodno sodelovanje na področju razvoja atomske energije v miroljubne namene. Izrazil je željo, da bi ZSSR »napravila kakšen korak na potu sodelovanja v zvezi z atomsko energijo, kot smo ji to predlagali in da bi dala tej akciji svoj gromotni in znanstveni prispevek«.

Pripomnil je, da države, ki se zdaj neposredno posvetujejo o mednarodni agenciji za atomsko energijo, sploh ne nameravajo dati le te nekakšnega zaključnega značaja. Nasprotno, je de-

jal, vrata v agencijo morajo ostati odprta vsem, ki so pripravljeni dati ji svoj neposredni prispevek.

Sovjetski delegat A. Višinski je izjavil, da se predlog o ustanovitvi mednarodne agencije za atomsko energijo Sovjetski zvezi ne zdi dovolj izdelan, da bi se lahko zdaj izrekla o njem.

Jules Moch,
francoski delegat v OZN

predsednik Republiškega sveta sindikatov. Po njegovem mnenju si te sekcije ne bi smele prizadevati, da bi izenačile pristojnosti. Naša naloga v bodoči praksi bi bila v tem, da bi splošno znano načelo nagrajevanja po delu uporabljali mnogo dosledneje. Tega pa ne moremo doseči prek sekcij, ker lahko delovno stori-lev najboljše presodimo v vsakem podjetju posebej.

Predsednik sindikatov Slovenije je potem poudaril, da bi po nje-

DELO ODBORA ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVE
ZVEZNEGA SVETA ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Razprava o zakonu o vojaških sodiščih

Beograd, 8. nov. (Tanjug). Odbor za organizacijo oblasti in upravo Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine je danes popoldne postavil na dnevni red svojih sej: zakonski osnutek o vojaških sodiščih in predlog ljudskega poslanca Adema Hercegovca o spremembi in dopolnitvi

čl. 14 zakona o pravnem položaju verskih skupnosti.

Dr. Ivo Sunarić je med načelno razpravo poudaril, da bodo z zakonom o vojaških sodiščih spravljeni v sklad organizacijska načela vojaškega sodstva s temeljnimi načeli našega pravnosodja, določenimi v zakoniku o kazenskem postopku. Zakonski osnutek o vojaških sodiščih sprejema temeljna načela zakona o kazenskem postopku in zakona o sodiščih.

Člani odbora so zastavili več vprašanj predsedniku vrhovnega vojaškega sodišča Zvonimiru Ostriču in načelniku pravnega oddelka državnega tajništva za narodno obrambo Radošu Rajčeviću glede posameznih določb osnutka. Oba prisostvujeta seji kot poverjenika Zveznega izvršnega sveta.

Ko bo odbor prenehal obravnavati zakonski osnutek o vojaških sodiščih, bo proučeval predlog ljudskega poslanca Adema Hercegovca o spremembi čl. 44 zakona o pravnem položaju verskih skupnosti.

Sporazum z Avstrijo o plovi po Donavi

Dunaj, 8. nov. (Tanjug). Kaže, da bodo v sredo podpisali jugoslovansko-avstrijski sporazum o plovi po Donavi. S sporazumom bodo urejeni pravni in tehnični pogoji plovbe za vsako izmed obeh držav v tistem delu reke, ki je na ozemlju druge države.

Naša razstava v Bombayju

New Delhi, 8. nov. (Tanjug). V Bombayju se je začela razstava fotografij, posvečenih JLA, osvoboditvi države in povojni izgradnji. Ob otvoritvi je svetnik jugoslovanske veleposlanstva Cedimir Minderovič dejal, da je namen razstave okrepiti prijateljske odnose med dvema državama s prikazom zgodovine boja jugoslovanskih narodov.

Razstavo bodo priredili tudi v New Delhiju in Kalkuti.

Incident nad Hokaidom

Sovjetska letala so sestrelila ameriški bombnik nad japonskim področjem — Protest washingtonske vlade v Moskvi

Tokio, 8. nov. (AFP). Glavno poveljstvo ameriškega letalstva na Daljnem vzhodu je objavilo, da je ameriški bombnik B-29, ki so ga včeraj sestrelila letala sovjetskega tipa MIG, delal fotografske posnelke v izvidniške namene in da ni reagiral z ognjem, ko so ga napadli. Letalo je padlo na otok Hokaido. En član posadke je bil ubit, ostalih deset pa se jih je rešilo s padali.

Poveljnik 91. izvidniške eskadrile polkovnik Welsh je izjavil, da bodo ameriška izvidniška letala naslednjega dne na ogenj, brž ko jih bo kdo napadel. Tej eskadrili je pripadalo tudi letalo B-29, ki je bilo sestreljeno nad Hokaidom. Ameriška vlada je nemudoma poslala svojemu veleposlaniku v Moskvi Bohleu protestno noto, katero je danes izročil sovjetskemu

zunanjemu ministrstvu. New York, 8. nov. (Tanjug). Današnji newyorški tisk posveča veliko pozornost letalskemu incidentu nad otokom Hokaidom.

»New York Times« pravi, da je bil kmalu po ameriškem bombniku nad japonskim ozemljem sestreljen tudi neki ameriški lovec.

Ameriški funkcionarji v Washingtonu v znak protesta niso prisostvovali proslavi Oktobrske revolucije v sovjetskem veleposlanstvu. V krogih OZN prav tako živahno komentirajo ta incident. Že incident, ki se je pripetil septembra blizu sibirskih obale, je privedel do ameriškega protesta v Varnostnem svetu OZN in do zahteve, naj bi ga OZN proučile. Doslej iz nobenih znamenj, da nameravajo ZDA tako ravnati tudi v tem primeru.

PRIVOLITEV SOVJETSKE ZVEZE

v sporazum o Trstu je imela svoj pomen tudi za Avstrijo

Dunaj, 8. nov. (Tanjug). Državni tajnik v avstrijskem zunanem ministrstvu dr. Bruno Kreisky je izrazil zadovoljstvo, da je Sovjetska zveza sprejela sporazum o Trstu. Dejal je, da je z avstrij-

Svetozar Vukmanović v Porurju

Bonn, 8. nov. (Tanjug). — Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović je danes v spremstvu veleposlanika dr. Mladena Ivekovića obiskal nekatere tovarne v Porurju.

Svetozar Vukmanović, ki je na poti v ZDA, je izkoristil svoj zasebni obisk v Zahodni Nemčiji za to, da bi se seznanil z razmerami v Zahodni Nemčiji.

Ariar Levavi izraelski poslanik v Beogradu

Beograd, 8. nov. (Tanjug). Davi je prispel v Beograd novi izraelski poslanik Ariar Levavi. Na beograjski železniški postaji sta g. Levavija sprejela šef protokola Državnega tajništva za zunanje zadeve Pavle Beljanski in odpravnik poslov izraelskega poslanništva v Beogradu g. Zviloker.

G. Levavi se je rodil 1912. V diplomatsko službo je stopil 1948. takoj po ustanovitvi izraelske države. Leto in pol je bil direktor oddelka za Vzhodno Evropo v zunanem ministrstvu, poslanništva v Moskvi. Pred malone tremi leti pa je bil imenovan za pomočnika generalnega direktorja zunanjega ministrstva.

Novi iranski poslanik v Beogradu

Beograd, 8. nov. (Tanjug). Novi iranski poslanik g. Mohsen Medhat je prispel danes v Beograd. Na zemunskem letališču so ga sprejeli šef protokola Državnega tajništva za zunanje zadeve Pavle Beljanski in odpravnik poslov iranskega poslanništva v Beogradu g. Djavad Sadre ter prvi sekretar poslanništva g. Malek Madani.

Vremensko poročilo

Stanje dne 8. novembra 1954 ob 7: Slabotno frontalno motnje so dosegle zahodne in severne Alpe in se počasi pomikajo proti vzhodu. V severnem Sredozemlju pa se zadržuje področje nizkega zračnega pritiska, vendar še ni aktivno.

V Jugoslaviji je bilo dopoldne v Srbiji in Bosni pretežno jasno vreme z meglo v nižinah, v ostalem delu severnega Jadrana je bilo tudi nekaj manjših padavin. Temperatura je bila v notranjosti med 5 in 9 stopinj, ob Jadranu pa od 11 do 14 stopinj.

Vremenska napoved za torek, 9. novembra: Pretežno oblačno vreme z manjšimi razjasnitvami v severni in osrednji Sloveniji. Zlasti v južni in zahodni Sloveniji bo nekaj manjših padavin. Temperatura ponoči od +6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100.

Dimitrije Tucović

(Ob 40-letnici njegove smrti)

Pred 40 leti, na začetku prve svetovne vojne (7. novembra 1914) je na položaju Vrapče Brdo pri Lazarevcu padel na bojišču kot častnik srbske vojske, organizator in vodja ljudskega delavskega in socialističnega gibanja v Srbiji — socialistični vojni, Dimitrije Tucović.

Telega leta so tragično izgubili svoje žitljenje ugledni poborniki humanizma, vesti svojega časa, nosilci naprednega.

Francoski šovinisti so ubili Jeana Jauresa; Ludvig Frank, poslanec v Reichstagu, ki so ga zaradi njegove govorniške moči primerjali z Lassalom, je padel že v prvih dneh vojne, bratje Bonness, ugledni francoski socialistični novinarji in publicisti, so za vedno prenehali pisati.

Tucovića se ne spominjamo samo zaradi dolžnega spoštovanja do človeka, ki je bil skupno z Radovanom Dragovićem tvorec moderne, delavskega in socialističnega gibanja v Srbiji. In tudi ne samo zato, ker je s pomočjo Dušana Popovića in ostalih tovarišev v boju proti buržoaznim napadom in notranjim sovražnikom, trenutnim sopotnikom socializma, oboroževal in v tej borbi okrepil ter razvil razredno delavsko sindikalno gibanje in njegovo politično organizacijo.

Tucović je bil marksist. Njegovo gledanje na svet in družbo sloni na materialistični dialektiki in dialektičnem materializmu, na Marsovi ekonomski znanosti in zgodovinskem materializmu. Bilo je in je še vedno najnaprednejše, najsoodobnejše gledanje na svet, najsoodobnejši in najzanesljivejši kompas v široko zasnovani družbeni praksi in v človeškem ustvarjanju.

Tucović seveda ni samo v Srbiji populariziral in propagiral ta naziranja. Da je bil tudi najodnejši marksist, tega noben resen in pošten človek ni niti poskušal zanikati.

Pred prvo svetovno vojno in revolucijo in po njej so mu pogosto ugovarjali in mu šteli v pomanjkljivost, češ da se je nagibal k socialističnemu gibanju in zahodnoevropski marksistični literaturi, predosem pa, da ni bil marksist leninističnega kova in da je zavoljo tega delal napake tudi v gibanju, ki ga je vodil. Tisti čas je bilo delavsko gibanje najmočnejše v zahodni Evropi. Lenin je dobesedno del svojega življenja preživel na zahodu. Do oktobrske revolucije je bil tamkaj dlje kakor v Rusiji. Tu v zahodni Evropi je imel priložnost dobiti v roke literaturo, ki mu je bila v Rusiji nedostopna. Marxa in Engelsa je lahko kupil malone v vsaki knjigarni. Prav tako pa tudi druge marksiste, ki jih takrat ni bilo malo v zahodni Evropi. Tucović ni nikdar zavrnil zahodne teorije in tudi ne prakse. Zavračal pa tudi ni vsega, kar je napisal vodja druge internacionale Karl Kautsky. Tu v zahodni Evropi je Lenin dal natisniti številna svoja dela.

Tucović se je z Leninom seznanil leta 1910 na kongresu v Kopenhagnu. Razgovarjal se je z njim. Ko sta razpravljala o vojni in boju proti nevarnosti, sta imela nasprotujoče stališče do podljetja druge internacionale. Tucović je celo v svojem »Delavskem časopisu« v boju proti drobnoburžoaznim reformistom o svojem gibanju uporabljal Lenineve članke. (Leta 1904 v številki 100., članek »Kaj pomeni svoboda kritike«, odlomek iz dela »Kaj storiti in v številki 103. članek »Engels o pomenu teoretičnega boja«).

Tucović je dobro poznal marksizem, njegovega duha, njegovo besedo ter si iskreno in metko prizadeval ustvarjati razvijati svojo ideološko in družbeno politično dejavnost. Zavoljo tega sta bila Tucović in gibanje, ki mu je stal na čelu, pogosto cenjena v Evropi in sta bila celo vzor v pogojih tedanje družbenopolitične avantgarde. Ali je mar Tucovićaeva koncepcija narodnega vprašanja v njegovi Srbiji ali Albaniji istobesna z Rennerjem oziroma Bauerjem iz središča zahodnoevropskega marksizma? Čeprav je spoštoval Kautskega, Rennerja in Adlerja ter prevajal njih dela, je vendarle sodil, da nimajo prav, na primer kar se tiče priključitve Bosne in Hercegovine leta 1908. Sprl se je tudi z birojem socialistične internacionale na kongresu v Kopenhagnu, ko je marksistično razlagal svoje teze, da nimajo prav, da objektivno podpirajo nacionalno zasluževalno in kolonialistično politiko svoje buržoazije in izdajajo mednarodno proletarsko solidarnost in enakopravnost.

Ali je Tucović idealiziral — kakor številni zahodnoevropski socialistični podljetji — parlamentarni boj in gledal na kmete izključno kot na volilni stroj? itd. In naposled, mar ni bil Lenin tisti, ki se je sprlo referata g. V. Plehanova »O odnosu socialistov do vojne« dne 11. oktobra 1914 v Lausanni strinjati z njegovo kritiko tistih socialistov, ki so gonorili, da se nikakor ne morejo najti v tem, kdo je prvi napadel, kdo je kriv velikega svetovnega klanja, kakšna je prava prava naloga socialistov med vojno? Ali ni mar Lenin bil tisti, ki je ozel za vzor izpolnitve proletarske internacionalistične naloge srbsko socialno demokracijo?

Tucović je govoril, da socializem v Srbiji ni znan. Drži pa tudi to, da so on in njegovi tovariši širili ideje znanstvenega socializma, sodobne misli v širšem, evropskem smislu te besede, kar objektivno niso delali njegovi veliki predhodniki, na primer Svetozar Marković. Širše te ideje v srbskem delavskem razredu in borbah se za njih (celo v mednarodnem merilu, na primer v Kopenhagnu), je dosegel, vztrajno in z uspehom bil na čelu delavskega in socialističnega gibanja v diharju razrednih borb. V tem gibanju je zgradil trdno zavest revolucionarne mednarodne solidarnosti, trdno zavest o proletarskem internacionalizmu. Omogočil je, da je napredna družbena misel tudi v našem okolju naglo napredovala.

Pred petimi leti, ob 35-letnici Tucovićeve smrti, je Moša Pijade, ko je izročil javnosti njegove zbrane spise (D. Tucović — Izbrana dela knj. I. in II., Prosveta, Beograd 1949), v svojem uvodniku poudaril, da napisati izčrpnijo in solidnejšo študijo o Dimitriju Tucoviću pomeni pravzaprav napisati zgodovino sodobnega razrednega delavskega gibanja Srbije do prve svetovne vojne, zgodovino srbske socialne demokracije, da »sedaj, ko so vse naše sile zavzete v perečem boju za socialistično izgraditvo, ni še moč uresničiti takšne naloge, ki terja in zasluži globoka in oestranska znanstvena raziskovanja, čeprav bi takina študija očitno koristila našim kadrom prav v sedanjem boju KP Jugoslavije za resnični internacionalizem v mednarodnem delavskem gibanju.« Izrazil pa je upanje, »da vendarle ne bomo predolgo čakali na potrebno izčrpano znanstveno biografijo Dimitrija Tucovića, saj je med našimi mladimi teoretičarskimi kadri sedaj čedalje večje zanimanje za zgodovinska vprašanja delavskega gibanja.«

Na Reki bodo odprli medicinsko fakulteto

Reka, 8. novembra (Tanjug). Na Reki bo še letos odprta Medicinska fakulteta s petim in šestim letnikom v okviru zagrebske medicinske fakultete. Domnevajo, da bo v vsakem letniku kakih 50 študentov. Zagrebska Medicinska fakulteta bo dala tej fakulteti na razpolago 20 milijonov dinarjev, MLO Reke pa bo zagotovil primerne prostore. Razen višje pedagoške in višje mornariške šole bo to že tretja visoka šola na Reki.

Mladinska delegacija iz naših rudnikov bo obiskala Zahodno Nemčijo

Petnajstčlanska rudarska delegacija, v kateri bo 15 mladincev iz vseh krajev naše države, bo januarja 1955. obiskala Zahodno Nemčijo, kjer bo kot gost zahodnonemškega rudarskega sindikata dva tedna na študijskem potovanju. Seznanila se bo z življenjem in problemi nemških rudarjev in delom njih sindikatov v skladu s sklepom zadnjega kongresa Mednarodne federacije rudarjev o izmenjavi rudarjev-mladincev med članjenimi sindikati te federacije. Sindikat rudarjev Jugoslavije bo v smislu pripravil zadnje plenuma v Trbovljah sestavi posebno komisijo pri predsedstvu Centralnega odbora, ki bo proučila problematiko mednarodnih stikov tega sindikata in pripravila konkretne predloge.

Izmenjava študentov

Več kot 600 študentov zagrebske univerze se je mudilo v šolskem letu 1953/54 v tujini. Udeležili so se različnih konferenc mednarodnih študentskih organizacij, seminarjev, delovnih akcij in znanstvenih ekskurzij. V Avstriji, Belgiji, na Danskem, v Turčiji in še nekaterih deželah je bilo na strokovni praksi kakih 130 študentov.

V minulem šolskem letu je obiskalo Zagreb in nekatere hrvatske kraje 860 tujih študentov.

Kakšne so značilnosti v delu Zveze ženskih društev

S sestanka upravnega odbora Zveze

Upravni odbor Zveze ženskih društev je na zadnjem sestanku obravnaval nekatera vprašanja s področja dela Zveze in založniške dejavnosti centralnega in glavnih odborov Zveze. V poročilu o vprašanih delih Zveze ženskih društev je predsednica Zveze tov. Bosa Cvetič poudarila, da se v okviru SZDL razvija čedalje širša in temeljitejša dejavnost med ženskami in da dobiva delo za politično izobrazbo žensk čedalje bolj konkretno vsebino. Naša javnost čedalje bolj razumeva, da so specifična vprašanja žensk hkrati splošna vprašanja našega družbenega in političnega dela.

V nekaterih okrajih pa SZDL ne more urediti tudi vseh specifičnih vprašanj, do katerih so ženske najbolj zainteresirane. To velja zlasti za znošale okraje. Spričo takšnega položaja je naravno, da mora dati Zveza ženskih društev pobudo za delo med ženskami. Vprašanj dela

z ženskami je zelo mnogo, položaj ženske v družbi pa se ne spreminja tako hitro, kakor bi želeli. Zato je treba razvijati dejavnost Zveze ženskih društev v tistih oblikah, ki ustrezajo konkretnim potrebam.

Tov. Cvetič je govorila potem o nekaterih organizacijskih vprašanjih.

Zvezni zavod za statistiko se pripravlja na obsežno delo

Leta 1955 bo Zavod izvedel popis živine, popis trgovine in gostinstva, anketo o ekonomski sestavi prebivalstva, anketo o mestnem prometu in drugo

Beograd, 8. nov. (Tanjug)

Direktor Zveznega zavoda za statistiko in evidenco Ante Novak je danes v razgovoru z novinarji poudaril, da bo zavod leta 1955 pripravil več pomembnih predpisov in anket na področju gospodarstva, kmetijstva, življenjske ravni itd. Zavod bo med drugim izvedel popis prebivalstva v novo priključenih krajih nekdanje cone A in B STO. Podatki tega popisa bodo vključeni v gradivo o popisu prebivalstva v FLRJ iz leta 1953. Razen tega bodo strokovnjaki in statistiki izvedli na pobudo okrajev popis živine v Jugoslaviji ter popis trgovine in gostinstva, v katerih so po letošnji decentralizaciji nastale pomembne spremembe.

Strokovnjaki bodo prav tako iz-

vedli anketo o stanovanjskih pogojih na vasi in, kakor sodijo, tudi o stanovanjskih pogojih v mestih. S temi anketami naj bi dobili podatke o splošnih stanovanjskih razmerah v FLRJ. Leta 1955. bodo izvedli tudi dopolnilni popis gradnje stanovanj v naših mestih.

Zanimive podatke bo prinesla tudi anketa o ekonomski sestavi prebivalstva, ki bo v metodološkem oziru vsekakor novost. Z njo naj bi ugotovili gibanje delovne sile v posameznih gospodarskih panogah. Zbrali podatke o zaposlenosti žensk v gospodarstvu.

Zavod za statistiko bo izvedel tudi anketo o cestnem prometu v FLRJ. Takšno anketo bodo prihodnje leto izvedli tudi v drugih evropskih deželah.

njih. Poudarila je, da mnoga ženska društva dobro delajo in da so našla pravo vsebino svojega dela. Po četrtem kongresu AFZ se je ponekod pojavila nevarnost, da bi prenesli stare metode v novo organizacijo dela. Ponekod so nastale močnejše zaradi imena »Zveza ženskih društev«, ker so ženske napačno mislile, da je treba po vsej sili ustanoviti posamezna društva, da bi lahko potem ustanovili zvezo. Povsod, kjer se razvija dejavnost žensk, v Rdečem križu, v združenih in združenih organizacijah itd. ni potrebe, da bi po vsej sili ustanovili še posebna ženska društva. Za ženske na vasi je najbolj koristno, da razvijajo svojo dejavnost v združenih organizacijah. Drugod spet, kjer so ženske ustanovile čisto žensko društvo, ki je pozneje preraslo okvire izključnega dela med ženskami, je treba spremeniti značaj društva in ga prilagoditi stvarni potrebi dela.

Tov. Cvetič je poudarila, da je potrebno, da ženska društva še bolj sodelujejo s krajevnimi oblastmi. Nekatera bi lahko postala eden izmed temeljev dela komunalne skupnosti. Samo po sebi razumljivo pa je, da mora skupnost takšnim društvom pomagati, ker se brez delovanja ne morejo razvijati. V delu nekaterih ženskih društev je tudi precej navadnosti, toda to je odsev razmer, v katerih žive ženske. Potem je tov. Cvetič izrazila mnenje, da je potrebno, da bi Zveza ženskih društev obveščala o svojih delih Socialistično zvezo, češar dosežeji ni dovolj storila. To je potrebno, ker morajo republiške Zveze ženskih društev izpolnjevati važne naloge. Njihova dolžnost je razvijati propagando za delo med ženskami. V okviru splošnega boja za izobrazbo žensk naj izdajajo svoje revije, publikacije itd. Razen tega naj organizirajo posvetovanja zvezi z raznimi vprašanji in nudijo stalno pomoč okrajnim organizacijam v njihovi dejavnosti in da se danje oblike dela polagoma razvijamo v čedalje višje oblike.

Potem je tajnica Zveze tov. Marija Kos poročala o založniški dejavnosti centralnega in glavnih odborov. Najprej je našla nekaj glavnih podatkov, iz katerih je vidno, da delujejo v vseh republikah, razen Bosne, republiški organi Zveze ženskih društev. Naklada ženskih društev je razmeroma visoka, ker imajo revije, ki so nekaj tradicije in precej širok krog bralcev. Vse revije so v glavnem našle svojo vsebino in značaj, se zmeraj pa je čutil potrebo, da bi njihovo kakovost zboljšali. Zlasti bi morale revije dati najbodo za boj proti nazadnjaškim nazorom o položaju ženske v družbi in bolj reagirati na razne negativne pojave, ne pa da se izgubijo v splošnem razpravljanju. Tov. Kos je na koncu omenila, da se založniška dejavnost Zveze ne bi smela izčrpati samo v izdajanju revij, marveč bi morale zveze izdajati tudi druge ženskam namenjene popularne brošure.

Po teh poročilih se je razvila razprava, v kateri je sodelovalo več članice uprave.

Začela se je javna diskusija O KOMUNAH V LJUBLJANI

Dr. Marijan Dermastja o načrtu za razdelitev Ljubljane na komune

Ljubljana, 8. novembra

Danes popoldne je bila konferenca aktivna SZDL v Ljubljani, katere so se udeležili tudi člani okrajnega plenuma, predstavniki terenskih odborov SZDL, člani rajonskih komitejev, ljudski poslanci pa tudi člana predsedstva glavnega odbora SZDL dr. Marijan Dermastja in Janez Hribar. S to konferenco se je v Ljubljani začela javna diskusija o ustanovitvi komun na ljubljanskem področju.

V imenu iniciativnega odbora za formiranje komun je o delu odbora in o izdelkih, do katerih je ta odbor prišel, poročal predsednik MLO dr. Marijan Dermastja. Ko je pojasnil sestav in način dela iniciativnega odbora, je dejal, da smo v Ljubljani že pred letom dni začeli z decentralizacijo, ko se je začelo razpravljanje o ustanovitvi občin. Takrat so bile umestne pripombe, da bi ustanavljanje občin s samo administrativnimi kompetencami pomenilo vračanje na staro, ker bi te ne mogle vplivati na gospodarski razvoj svojega področja. V povsem drugačno fazo pa je stopilo to vprašanje z razpravljanjem o ustanavljanju komun. Iniciativni odbor se je sorazmerno hitro zedinil o vprašanju, katere komune bi ustanovili v ljubljanski okolici. Ostalo je odprto vprašanje Barja in Dolomitov. Vendar je bila sprejeta rešitev, priključiti barjansko pod-

ročje predmestju Ljubljane in ga z njim povezati v eno komuno. Isto velja za področje okrog Dobrave in Polhovega Gradca. Večji problem pa je predstavljalo vprašanje formiranja komun na ožjem mestnem področju. Pri tem je bilo osnovno vprašanje, kako doseči vpliv razvitejšega mestnega središča na bolj zaostalo okolico. Če bi obratno predele pridružili centru, bi predmestja nujno prišla v še večjo podrejenost nasproti mestnemu središču. Če bi mesto ostalo nerazdeljeno, bi ljubljanska komuna bila v skupnosti komun tudi gospodarsko znatno močnejša od vseh ostalih komun okrog Ljubljane, ki bi z njo tvorile komunalno skupnost. Tako se je rodil načrt razdelitve Ljubljane na več komun, ki bi bile gospodarsko približno enako močne in bi bilo tako tudi med vsemi komunami ljubljanskega področja približno ravnotežje. Zato predvideva končni osnutek, ki ga iniciativni odbor daje v diskusijo obema ljudskima

odboroma mesta in okolice, ustanovitve na področju Ljubljane in okolice petnajstih komun. Tako bi bile komune v Kamniku, Domžalah, Litlji, na Grosupljem in Vrhniki, v Logatcu in Medvodah in morda v Polju, Rakovniku, Viču, Sentvidu, Črnučah, Siški, Mostah ter v centru za področje mesta.

Dr. Dermastja je nato pojasnil neosnovanost nekaterih ugovorov proti temu načrtu. Vprašanje urbanističnega načrta že danes presega mestne meje, vprašanje delovanja komunalnih ustanov pa bodo prizadete komune lahko skupno reševale.

Po referatu se je razvila diskusija, v kateri so vsi diskutanti z eno izjemo pozdravili predlog iniciativnega odbora.

Berite in naročajte »Ljudsko pravico«

POSVETOVANJE O ODKUPNIH CENAH VINA

Treba bo udariti po kršiteljih dogovorov drugače so dogovori brez pomena

Odkupne cene so v zadnjem času precej poskočile, čeprav je letina boljša kot lani

Ljubljana, 8. novembra

Zastopniki večjih trgovskih podjetij, vinarskih zadrug in izvoznih podjetij, ki se ukvarjajo z odkupom vina in mošta, so se danes zbrali pri Trgovinski zbornici LRS, da se pogovore o odkupu in o tem, kakšna naj bi bila primerna cena letošnjega pridelka. Posvetovanju so prisostvovali tudi zastopniki Sekretariata za gospodarstvo LRS in Glavna zadruga zveza Slovenije.

Ze takoj v začetku so ugotovili, da je vsako dogovarjanje o cenah nesmiselno, če se ne bodo vsi držali dogovorjenih cen in dokler ne bo Trgovinska zbornica proti kršiteljem energično nastopila. Takšno podjetje, ki bi bilo zaradi prekrškov izključeno iz članstva Zbornice, bi po mnenju prisotnih moralo biti kaznovano tudi z odvzemanjem pravice poslovanja. Strinjali so se tudi, da je najmlajša cena ukinitev kreditov.

Hude kazni, lepi sklepi in dogovori pa še ne pomenijo mnogo, ko pa gre v praksi vse čisto drugače in prava pravzaprav samo proizvajalci krivi visokih cen, ampak tudi tisti, ki se za nizke cene sicer dogovorijo, a jih ne drže.

Letošnji pridelok grozdja je znatno obilnejši od lanskega, razen tam, kjer se poznajo še posledice lanske pobeze in toče. Ni pa tako dobro zaradi vremenskih neprilic in slabega zorenja. Mnoga podjetja imajo še sedaj velike količine starega vina na zalogi. Pa tudi proizvajalci, kakor na primer v Brdih, Istri itd., niso mogli prodati vsega lanskega pridelka. Človek bi zaradi vsega tega mislil, da se je razmerje med ponudbo in povpraševanjem na trgu letos spre-

nilo in da bi moralo ugodno vplivati na formiranje realnih cen. Pa vendar ni tako. Kljub vsemu mnoga podjetja neupravičeno in brez vzroka dvigajo cene. Pri tem so se posebno izkazali nakupovalci, ki v hlastanju za blagom sploh ne poznajo mej. Tako za njimi pa dražijo blago izvorna podjetja, ker jim pri dobrih sortah niti ne kaže, da bi povprečevali po cenah.

Na današnjem posvetovanju pri Trgovinski zbornici, ki je ostalo prava zaprav brez pravih zaključkov, bi pričeli moral bolj pretehtati, kakšne so primerne odkupne cene, in upoštevati pri tem količino pridelka, njegovo kakovost, proizvodne stroške, njegovo gradnjo, stare zaloge in končno tudi ponudbo in povpraševanje.

Sklicanje seje odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS

Predsednik odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sklicuje 5. sejo odbora v petek, dne 12. novembra 1954 ob 10. uri v prostorih Ljudske skupščine LRS v Ljubljani, Trg revolucije.

Fredlog dnevnega reda:
1. Razprava o izvrševanju in predlogih za leto 1955.
2. Razprava o osnutku zakona o zdravstvenih postajah v gospodarskih organizacijah (obratnih ambulantah).
3. Razprava o osnutku zakona o zobozdravstveni službi.
4. Razno.

Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

TEŽAVE V SODELOVANJU MED SKANDINAVSKIMI DEŽELAMI

Skandinavsko sodelovanje, o katerem so bili napisani že kupi knjig in ki je globoko poseglo v življenje skandinavskih narodov, ker imajo skupno zgodovino, saj so njihovi jeziki podobni, ker je podobna tudi njihova kultura in njihovi socialni nazorji itd., krije v sebi globoka protislovja. Če pogledamo globlje v njegov zgodovinski razvoj, kakor tudi v sedanjo prakso, bomo videli, da so se skandinavske dežele — Norveška, Danska, Švedska in Islandija, po drugi svetovni vojni pa še Finska, izogibale, da bi se na svojih interskandinavskih konferencah temeljito lotile obravnavanja vprašanj s področja gospodarskega sodelovanja. V dobrih sto letih sodelovanja se jim je posrežilo organizirati samo skupno društvo za značni promet (SAS) in povezati posamezna podjetja, in sicer v glavnem na področju izmenjave tehničnih izkušenj, vsem ko je sodelovanje na kulturnem in zakonodajnem področju doseglo zelo lepe uspehe. Kratko rečeno, vprašanja gospodarskega sodelovanja so se le tu pa tam obzirnoma dotaknili.

Vprašanje gospodarskega sodelovanja je pravzaprav najtežavnejše vprašanje skandinavskih držav. V njem so tudi najgloblje protislovja, ki so dosegla vrhunce v 19. stoletju, ko je bilo ustanovljeno združenje skandinavskih dežel. V tem oziru so med Švedsko in Norveško znane razlike. Gospodarska sestava Švedske in Norveške je malone istovetna, le s to razliko, da je švedska industrija močnejša od norveške. To pa je tudi glavna stvar, zaradi katere se Norvežani bolje tesnejšega sodelovanja s Švedsko.

Ugodni pogoji in gospodarski pomisleki

Nasprotno pa bi gospodarsko sodelovanje Švedski v zvezi s Skandinavijo. Gospodarsko združenje skandinavskih dežel je odprlo norveške energetske vire za švedsko industrijo. Norveška proučevala zdaj najcenejšo električno energijo na svetu, ker ima ogromne in za izkoriščanje zelo ugodne vire vodne sile. Norveški slapovi in reke bi lahko dajali po računih strokovnjakov ob polnem izkoriščanju kakih 12 milijard kWh električne energije letno, vsem ko je znala proizvodnja Norveške lani kakih 20 milijard kWh. Švedska industrija že zdaj čuti hudo pomanjkanje električne energije, njen razvoj pa sili Švede, da iščejo nove energetske vire. Hkrati bi tesno gospodarsko sodelovanje omogočilo Švedom, da bi v neprimerno ugodnejših pogojih izkoristili stike z Dansko, enim največjih izvoznikov železa na svetu in hkrati velikim potrošnikom raznih industrijskih izdelkov, ki jih švedska lahka prodajala na danem kraju.

Razvoj hidroenergetskih virov in izvoz električne energije ob sodelovanju švedskega kapitala je za Norveško zelo privlačna perspektiva, ker nima nima dovolj kapitala za zgraditev novih hidrocentrov. Razen tega pa svoje notranje potrebe ob popolni elektrifikaciji ne potrebuje več kakor 30 milijard kWh, kar pomeni, da bi samo velik izvoz električne energije vplival na izkoriščanje norveškega bogastva vodne sile do večjega obsega. Toda tudi tu zadevajo na ovire v obliki stikov med industrijo obeh dežel.

Norvežani se zavedajo, da bi s vključitvijo carinskih prejav itd. švedska industrija za trdno zadušila mno-

Na tem zasedanju so sprejeli priporočila, čeprav ne soglasno, kakor dosedanja priporočila, o upostavitvi skupnega skandinavskega trga. Čeprav so po priporočilo izglasovale, v vseh včlanjenih deželah ne prikrivajo trdnega prepričanja, da bo to priporočilo zelo težko uveljaviti, vsaj v doglednem času.

Politične ovire

Druge, enako važno vprašanje sodelovanja, ki otežkoča tudi ureditev gospodarskega vprašanja, je neskladnost med sedanji političnimi koncepti skandinavskih dežel. Norveška, Danska in Islandija so svoje zunanjo politiko povezale z Atlantskim paktom, vtem ko je Švedska ohranila svojo tradicionalno nevtralnost in se ognila stehernemu povezovanju s katerikoli blokom. Na tej podlagi tudi spona dve različni koncepti za ustanovitev morebitne skandinavske zveze. Švedska namreč želi, da bi ustanovili nevtralnost in oboje zvezo, kar zadeva na podporo mnogih posameznikov in organizacij v vseh skandinavskih deželah, vtem ko se zavzema Norveška za skandinavsko zvezo, nastajeno na Atlantski pakt. To idejo podpirajo uradni danski krogi.

Spričlo takšnega položaja kaže, da se je izjalovil poskus, da bi povezali Švedsko z Atlantskim paktom prek trondheimske luke. Švedska je namreč hotela sodelovati pri graditvi in razširitvi te luke, da bi se ognila morskim ožnam in se neposredno povežala z Atlantskim oceanom. Z prve poskuse pa so po svetu raztomaili kot povezovanje Švedske z Zahodom. Posledica tega je bila, da so priprave v tej smeri opustili.

Vse kaže, da so težave, ki nastajajo v sedanji fazi razvoja za skandinavsko sodelovanje, takšne, da bodo vplivale tudi na nadaljnje sodelovanje v celoti. L. Zdravkovič

DANES PO SVETU

Mirnodobna uporaba atomske energije

Dosele doseženi napredek v raziskovanju in razvoju mirnodobne uporabe atomske energije je priložnost za razmišljanje, da je nujno potrebno najti izhod iz ozkih nacionalnih okvirov na področju atomskih dejavnosti, ki so postali ovira za nadaljnji razvoj proizvodnih sil in ki so preozki, da bi zadovoljili velikanske potrebe človeštva. Popuščanje mednarodne napetosti je vplivalo na tako naziranje in nobenega dvoma ni, da bo napredek uporabe atomske energije v mirnodobne namene za razorožitev in udržitve miru na svetu največjega pomena.

V priporočilo predsednika Eisenhewerja pred enajstimi meseci o atomski energiji nahajamo vse te skrajne dejstva, da je stal svet nastavljen na mir, je velikim nevarnostim ameriškega predsednika razumevanje Eisenhewerjev predlog je ena izmed glavnih zainteresiranih držav. So prejšnjem predlogu, naj bi po besedno prepoznali prepoznali uporaba atomskega orožja, predloga pa ni odločil.

Z VSEH STRANI SVETA

ZAHODNA NEMCIJA
IZDATKI ZA OBRAMBO
Nürnberg, 8. nov. (AFP) Zahodnonemški finančni minister Schäfer je štiri več ko 9 milijard mark za obrambeni izdatki za obrambo šlo drugo namene: vzdrževanje socialnega miru in jamstvo proti inflaciji.

IRAN
IZPRED VOJAŠKEGA SODIŠČA
Teheran, 8. nov. (AFP) Vojaško sodišče v Teheranu je obsojilo na smrt nadaljnjih 12 častnikov, ker bi pripadali neki »komunistični organizaciji« v vojski. Štirje častniki so bili obsojeni na ječo za dobo 3 do 10 let. Pet častnikov, ki so bili obsojeni na smrt že pred dnevi, so davi umrli.

LIBANON
ŽRTVE POŽARA
Beirut, 8. nov. (AFP) Med verskimi svečanostmi v Beirutu je izbruhnil požar, pri čemer je bilo ubitih 6 ljudi, 25 pa hudo poškodovanih. 150 ljudi so sicer prepeljali v bolnišnico, a okrog 100 so jih zaradi manjših poškodb po prvi pomoči takoj spet odpustili.

LAOS
KRIZA VLADE
Vientian, 8. nov. (AFP) Nove laoske vlade, ki jo je sestavil nekdanji laoski finančni minister Fajakanno, skupnostni predsednik Savang sestavljati novo vlado. Kriza vlade v Laosu traja že tri tedne.

VELIKA BRITANIJA
OBISK PREDSEDNIKA SUDANSKE VLADE
London, 8. nov. (Reuter) Danes je prišel v London predsednik sudanske vlade Saied Ismail el Azhari, ki ga angleška vlada v Abzari, ki ga sprejme, o političnih, gospodarskih in trgovinskih vprašanjih. Ismail el Az-

hari je zdaj prvi uradno v Veliki Britaniji. Obisk bo trajal do 12. novembra. Na povabilo francoske vlade bo obiskal tudi Pariz. Z njim sta pripela v Evropo še dva sudanska ministra.

Mohamed Abdul Latif, ki je poskušal izvršiti atentat na egiptskega ministrskega predsednika Naserja

plod, da bi se lahko vse ljudstvo in mladi rodovi vzgajali ob patriotizmu in hrabrosti Gamala Abdel Naserja.

Katero pot bo ubrala vlada v svojem obračunu z »Muslimanskimi brati«, še ni znano. Da to ne bo tako preprosto, dokazuje dejstvo, da imajo ti fanatični velik vpliv na bližnja dva milijona

Nekaj o decentralizaciji

Moskovska »Izvestija« so objavila nedavno članek predsednika izvršnega odbora Oblastnega sovjeta v Kammerovu, Morozova, v katerem kritizira pretirani centralizem državne uprave v Sovjetski zvezi. Pisec članka navaja številne podatke o neekonomičnosti in neoperativnosti močno centraliziranega upravnega aparata in ugotavlja, da je prišel čas, ko je treba razširiti pravice krajevnih organov, kajti »le-ti včasih ne morejo storiti niti koraka brez dovoljenja nadrejenih organizacij«. Istega dne je bila objavljena tudi vest o reformi trgovine v Sovjetski zvezi. Na podlagi tega sklepa naj bi postal trgovinski aparat bolj gibčen, »odvečni centralizem v trgovini na drobno« pa naj bi odpravili.

Vest o reformi trgovinskega omrežja in omenjeni članek v »Izvestijah«, ki mimogrede rečejo ni osamljen, pomenita dva dokumenta eni izmed značilnosti sedanjega razvoja v Sovjetski zvezi, namreč o usmeritvi na decentralizacijo. Ta usmeritev je delno že potrjena z ustreznimi odločbami, delno pa je še v obliki napovedovanja, zahtev ali programov, vsakokrat pa je dokaj očitna. Očitna je tembolj, ker naravnost nasprotuje stari centralistični praksi. Sedanja sovjetska vlada (tako v začetku svojega delovanja in formulirala daljnosežnega in zavrnjenega programa decentralizacije na področju državne ali gospodarske uprave. Očitno je, da so bili prvi, potem pa tudi novi ukrepi v tej smeri posledica izkušenj, pridobljenih v izpolnjevanju ključnih gospodarskih nalog nove vlade, kakor tudi med ponovnim proučevanjem iz prejšnjega življenja.

Vlada Malenkova je razglasila zboljšanje življenjskega standarda, pospeševanje kmetijske, oziroma odprave znanih neskladnosti med posameznimi gospodarskimi panogami in eno svojih glavnih nalog. Nastalo so značne spremembe pri razdelitvi investicijskih sredstev v korist kmetijstva, lahke industrije, graditve stanovanj, itd. Zdad grade več podjetij lahke industrije. Začeli so akcije za preranjanje milijonov hektarov neobdelane ali zanemarjene zemlje. Od industrije odločno zahtevalo, naj poveča dovolj storilnost in zboljša kakovost svojih izdelkov.

Togo centralizirani in pretirano okorni upravni aparat ni samo veliko finančno breme, marveč tudi zmanjšuje učinek naporov za gospodarski razmah na široki fronti, veče strokovne kadre na središča, zavira slieterno pobudo in možnosti glede samostojnega delovanja krajevnih organov oblasti in gospodarskih podjetij. V prvem letu delovanja nove sovjetske vlade so mnoge strokovnjake premeštili iz osrednjega in krajevnih aparatov, na vas in v podjetja, voditelji podjetij pa so dobili večjo samostojnost v svojem delu. Ukrepi so vse potrebno za zmanjšanje neproduktivnega upravnega aparata. Poudarek je bil pri vsem tem ne toliko na daljnosežni decentralizaciji, kolikor na želji, da bi nižje organe organizacijsko in strokovno sposobili za izpolnjevanje novih stebelnih in obsežnih nalog.

Decentralizacija dela trgovine, zahteve, naj se poveča avtonomija krajevnih organov oblasti pri sestavljanju lastnih proračunov ter pri finančnih in gospodarskih poslih na splošno, sta znaka nadaljnje evolucije v smeri decentralizacije. Ko ugotovljamo ta nedvomno pozitivna dejstva in pojave, je treba omeniti, da bi bila decentralizacija mnogo uspešnejša oziroma v dosedanjih razmerah edino uspešna, če bi jo dopolnili s samopravnostjo proizvajalcev v okviru podjetij in v komunalnem okviru. Samo tako bi lahko povečali zainteresiranost proizvajalcev na poslovni njihovih podjetij in krajevnih skupnosti ter odstranili njihovo relativno brezbržnost, kar sovjetska vlada vsekakor želi. To potrebno dokazuje splošna in sovjetska izkušnja.

Decentralizirana uprava, čeprav je boljša od centralizirane, je pa lahko zelo neučinkovita in birokratična, če ni podprta široki družbeni kontroli. Ne bi mogli reči, da v Sovjetski zvezi ne govorijo o tej strani vprašanja. To dokazuje program, da bi se povečala vloga voljenih predstavniških organov glede na izvršna telesa in upravo, to pa dokazuje tudi govorji in zahteve, naj bi se uprave podjetij bolj posvetovale z delovnimi

prebivalcev Egipta. Če se bodo stvari razvile tako kakor žele mnogi, bo imela likvidacija »Muslimanskih bratov« v Egiptu, kjer je ta organizacija nastala in od koder se je razširila v druge arabske kraje, zelo važne posledice za bodoči razvoj vsega arabskega sveta.

V okviru »Muslimanskih bratov« so zbrani raznoteri elementi od skrajnih fašistov in teroristov tja do nekaterih socialnih reformatorjev, ki menijo, da je moč na podlagi korana upostaviti družbo s pravično ureditvijo. Vsi so hkrati zagrizeni nasprotniki vseh naprednih idej. Zato uživa ta organizacija vso podporo podobnih verskih združenj na Zahodu, zlasti pa katoliških krogov.

Uleme Azhara menijo, da prihajajo v sedanjem Egiptu premočno od izraza predpisi iz korana; za krajo na pr. ne osekajo človeku roke, kakor določa koran in kakor delajo zdaj v Saudovi Arabiji in Jemenu. Skratka, verski zakoni in norme niso dobili ustreznega mesta v državi po revoluciji, ki po njihovem mnenju ne more biti državljanska, marveč bi morala biti verska, da bi obnovili srednjeveške običaje, ki v posameznih arabskih državah še zmeraj veljajo.

Aleksandrijski strelci so najbrž opozorili vodilne oficirje na ne tako davne dogodke v Turčiji, kjer je Mustafa Kemal izgnal kalifa, dal obesiti hodže in prepovedal Turkom romanje v Mekko. Mimo džamij in proti njim je iskal pota k modernizaciji in prerodu Turčije. Z. Pečar

Jošida v Washingtonu

Z azijskim »Marshallovim načrtom« naj bi zajezili kitajski gospodarski vpliv na Daljnem vzhodu

Washington, 8. nov. (Reuter). Predsednik japonske vlade Jošida je prispel davi z letalom v Washington. Na letališču ga je sprejel ameriški zunanji minister Dulles.

Jošida je danes govoril v klubu ameriškega tiska in zahteval od ZDA, naj sestavijo obsežen program o gospodarski pomoči azijskim deželam. Po njegovem mnenju naj bi bil ta program podobnega Marshallovemu načrtu, njegova vrednost naj bi znašala 4 milijarde dolarjev na leto. Ta pomoč naj bi bila namenjena svetovi, prometu, asanaciji obdelovalnih površin, proizvodnji električne energije, izgradnji industrije in zdravstvenih ustanov. Jošida je tudi opozoril, da Kitajska zelo mnogo investira, da bi povečala svojo gospodarsko moč. Sproči tega bi utegnila v dogledni prihodnosti postati »zelo privlačna za azijske dežele.«

Katoliška Cerkev brani McCarthyja

New York, 8. nov. (Tanjug). Tik pred nočnejšim sestankom ameriškega senata, ki ima na dnevnem redu razpravo o priporočilu Watkinsovega komiteja proti senatorju McCarthyju, je predstavnik kardinala Spellmana začel braniti senatorja iz Wisconsin. Bivši vrhovni kurat ameriške I. armade msgr. Edward Martin je napadel domnevno pobudo za sklad 5 milijonov dolarjev, ki naj bi jih porabili za akcijo za izključitev McCarthyja iz senata. Kot osebni zastopnik kardinala Spellmana je Martin na zboru organizacije katoliških vojaških veterancev v New Yorku izjavil, da ima McCarthy pogum, kakršnega bi moral imeti vsi tisti, ki služijo poslanstvu katoliške Cerkve.

kollektiv. Na kongresu sindikatov leto Junija je bilo slišati dokaj dolge zahteve, naj bi zagotovili sodelovanje delavcev v upravljanju njihovih podjetij. Nekateri govorili so se zavzemali za družbeno kontrolo nad nekaterimi gospodarskimi akcijami, na primer nad kontrolo za ureditev stanovanj.

Družbeno kontrolo steer često tolmadžijo samo kot pravico partijskih organizacij ali vodstev, da kontroli- rajo delo uprave podjetja ali kraje- rne uprave, kar bi težko razumeli kot zaostno, neposredno in dovolj demok- ratično družbeno sodelovanje v upravljanju. Toda tudi to je nedvom- no napredek v primerjavi s prejšnji- mi nazorji in prakso. Celotno metodo individualnega vodenja v gospodar- stvu, ki so jo prej pojasnjevali kot načelo absolutne odgovornosti enega človeka, direktorja za poslovanje pod- jetja — ob praktični izključitvi des- lovnih kolektivov od vseh pravic — tolmadžijo zdaj nekoliko mlačješe.

V »Pravdi« z dne 20. oktobra, na primer pisec članka pri pojasnjevanju tega načela vztraja predvsem na potrebi, naj se gospodarski voditelji na- slonijo na kolektiv, in obsejna lista, ki tega ne store. Tudi na tem področju torej vidimo napovedi, zahteve in znake sprememb, toda praktičnih ukrepov je za zdaj še malo.

Sodeč po vsem se je sovjetska vlada odločila za usmeritev na de- centralizacijo, obseg in tempo tega razvoja pa še nista znana. Jasno je, da je razen uspeha decentralizacije konec koncev tudi uspeh gospodar- skih načrtov najbolj odvisen od tega, ali bodo začeli upostavljati tudi ne- posredno družbeno sodelovanje pri go- spodarskih in ostalih poslih.

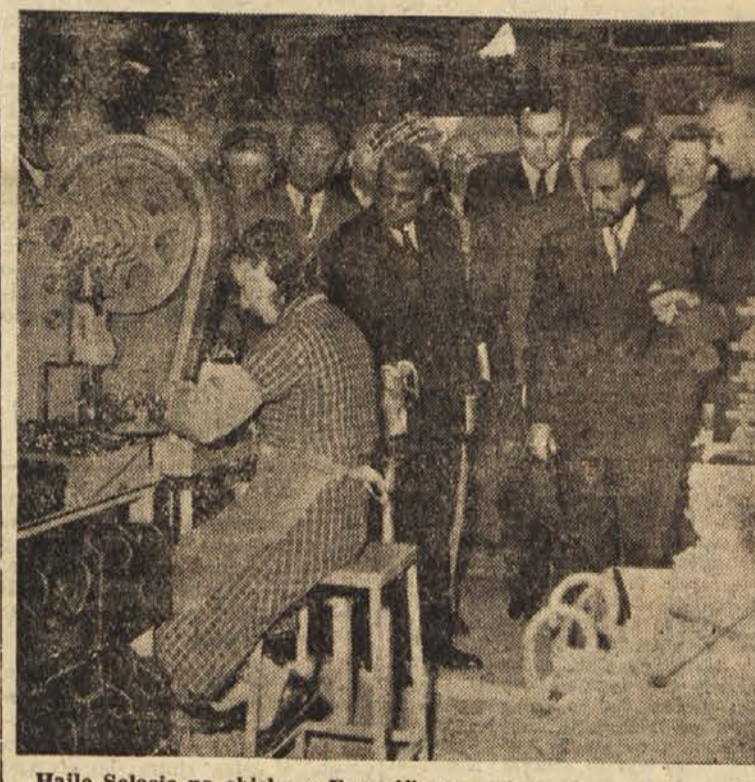
Altman Gavro

Sprejem v Kremliju

Moskva, 8. nov. (Tanjug-AFP). V moskovskih diplomatskih krogih se je danes izvedelo, da se je razgovor, ki ga je prvi sekretar KP SZ Hruščev imel s francoskim veleposlanikom na sprejemu, ki ga je Molotov sinoči priredil v Kremliju, nanašal na nemško vprašanje, zlasti še na pariške sporazume.

Jugoslovanski veleposlanik v Moskvi Dobrovoje Vidič je imel ob tej priložnosti daljši razgovor z Malenkovom, Hruščevom in Sa- burovom.

Bonn, 8. nov. (Tanjug). — Zunanje politično debato v nemškem zveznem zboru so odgodili za nedoločen čas.

Haile Selassie na obisku v Franciji: na ogledu tovarne Renault

Konferenca GATT v Zenevi

Zeneva, 8. nov. (AFP). Popol- dne se je začelo v Palači narodov v Zenevi izredno zasedanje držav, ki jih veče splošni sporazum o trgovini in carinah (GATT). Na tem zasedanju bodo obravnavali revizije sporazuma, ki velja že od l. 1948, tako da bi ga prilagodili spremembam, ki so medtem nastale v mednarodni trgovini.

Na zasedanju, ki bo trajalo do februarja prihodnjega leta, so se zbrali delegati 34 držav in opazo- valci nadaljnjih 20 držav.

EISENHOWER O PRIZADEVANJH ZA MIR

Boston, 8. nov. (AFP). Pred- sednik Eisenhower je danes na konferenci žena izjavil, da glede miru zdaj bolje kaže kot v zad- njih letih. Ponovno je izrazil upanje, da bo njegov načrt o uporabi atomske energije v mi- roljubne namene začetek »novega obdobja« v odnosih z ZSSR.

»Trajni mir mora biti cilj naše zunanje politike,« je dejal, »a ven- dar ni paradoks, če se ZDA hkrati tudi trudijo, da bi imela močno vojsko, ki jim je potrebna v sve- tu, v katerega enim delu vladajo ljudje, ki spoštujejo samo moč.«

Eisenhower se je spomnil da- našnje 12. obletnice izkrcanja ameriških čet v Severni Afriki. »Ko se spominjamo tega dne in najstrašnejše izmed vseh vojn v zgodovini človeštva,« je dejal, »po- novno trdno izpovedujemo, da nove vojne ne sme biti. Boj za

NOBEN ŠTUDENT SE NE MORE PRITOŽEVATI da živi slabše kot predvojni študentje

Pred vojno 385 postelj v študentskih domovih, zdaj 1464 — Pred vojno skoraj nič štipendij, zdaj 66 milijonov letno.

Sam in tja čujemo, včasih lahko tudi beremo, o tem, kako težavno je življenje naših študentov. Res so tu stvari, kot pomanjkanje stanovanj, draga hrana, knjige itd., kar greni mnogim študentom leta, o katerih menijo oni, ki so na take težave že pozabili, da so v življenju pač najlepša.

Pri vseh teh težavah, ki pa jih ne občutijo zgolj študentje, pa ne moremo in ne smemo pozabiti na pomoč, ki jo nudi država študentski mladini in brez katere bi študentje še neprimerno slabše živeli, da, marsikdo bi se moral univerzitetnemu študiju celo odpovedati.

V Sloveniji je univerzitetno središče Ljubljana. Na vseh visokih šolah študira po ne povsem popolnih podatkih 6900 študentov. Razen teh je še okrog 1600 absolventov. Večinoma od teh povzročajo največje skrbi vprašanje, kje najti stanovanje, da bi bilo primerno in ne predrago. Najbolje je tistim 47% od skupnega števila študentov, ki stanujejo pri starih ali sorodnikih. Od ostalih si je moralo 33% poiskati boljše ali slabša stanovanja pri privatnikih, medtem ko jih stanuje v študentskih domovih 20%.

Ce pomislimo, da je pred vojno po podatkih iz leta 1939 bilo v vseh domovih v Ljubljani za visokošolce vsega skupaj 385 postelj, potem nam prikaz sedanjih razmer, čeprav še ne krijejo vseh potreb, vendarle pove, da smo kljub raznim gospodarskim težavam storili ogromen korak naprej in dobro poskrbeli za velik del najpotrebnejših študentov. Skupno je namreč v petih študentskih domovih, vstevši študentsko naselje, 1464 postelj. Ze prihodnjo pomlad pa bo v študentskem naselju prostora še za nadaljnjih 150 študentov. Čeprav bi v Ljubljani potrebovali nekako 2200 postelj, da bi spravili pod streho v študentskih domovih vse, ki bi jim bila pomoč potrebna, pa je že sedanje stanje v primeri s pred-

vojnimi nadvse ugodno. Samo za ureditev študentskega naselja je bilo od leta 1948 do letos porabljenih več kot 625,5 milijona din. Med velike izdatke morajo študentje izdatke za hrano. Nekaj več kot 3000 se jih hrani v študentskih menzah, kjer je stala hrana doslej v centralni študentski menzi okrog 2300 din, v ostalih dveh pa okrog 2650. Zelo jim je hrano pocenilo to, da so znižali režijo na minimum, kar sami pomagajo pri strežbi itd. Zaradi splošne podražitve živil pa bi bilo treba sedaj hrano podražiti na nekako 3100 din za posameznika. Svet za prosveto je že posredoval pri Izvršnem svetu, da bi razliko krili z republiško dotalcijo, kar bi zneslo za letos okrog 3,5 milijona din, za prihodnje leto pa nekaj več kot 15 milijonov din. Pri računih za hrano, ki jo prejemajo študentje v menzah in v študentskem naselju, pa ne smemo pozabiti na pomoč MLO, ki je od letošnje skupne vsote 11 milijonov din za popravilo domov, ekskurzije in podpore vojnim sirotam odmeril okrog 7 milijonov din za plače upravnega in ostale osebe in pripadajoče odstopke za socialno zavarovanje. Tudi to je hrano študentom pocenilo. Velika pridobitev bo že prihodnje leto tudi nova menza v študentskem naselju s kapaciteto 1500 abonentov.

Razen znatne pomoči, ki jo je država nudila pri lajšanju stanovanjskih in prehrabenskih razmer pa ne moremo mimo še znatnejše pomoči, ki jo daje naša skupnost študentom v obliki štipendij. Medtem, ko dobiva povprečno 33% slušateljev visokih šol otroške doklade v znesku 66 milijonov din letno, kar znaša povprečno 2300 din na posameznika, prejema 620 študentov štipendije od Sveta za prosveto. To znaša letno 21 milijonov din. Okrog 5000 din visoke štipendije prejemajo študentje iz Trsta in Koroske ter nekateri bivši borci, za ostale pa odpade povprečno 3100 din. Čeprav s tem nikakor ni mogoče kriti vseh stroškov, ki jih ima študent, je to vendarle znatna pomoč, ki mnogim študentom, ki si delno sami služijo z raznim delom denar ali pa prejemajo delno pomoč od staršev, olajšuje in omogoča študij. Precej štipendij prejemajo študentje tudi od okrajev in podjetij, čeprav glede tega nimamo

točnih podatkov, pa se vendar ne bi dosti zmotili, če rečemo, da znašajo te štipendije skupno okrog 22 milij. din letno. Povečini so to višje štipendije okrog 5000 do 6000 din mesečno za posameznika. Tisti študentje, ki niso socialno zavarovani, se lahko poslužujejo zdravstvene pomoči zdravstvenega fonda, ki znaša letno 7 in pol milijona din. Okrog 1 milijon prispevajo študentje, ostalo pa plačuje Svet za zdravstvo in socialno politiko, LRS.

Pogledano v tej luči in pri primerjavi s stanjem pred vojno, ko o kakih pomoči študentom sploh ne moremo govoriti, zaradi česar iz tiste dobe tudi ni nikakih statističnih podatkov, moramo reči, da je naša država kljub težavnim gospodarskim razmeram dosti storila za našo visokošolsko mladino. Čeprav razmere še niso idealne in morda tudi še tako kmalu ne bodo, vendarle lahko rečemo, da pri nas skoraj ni primerov, da mladi ljudje ne bi mogli študirati izključno zaradi neugodnih gmočnih razmer. Seveda malo dobre volje je treba, včasih tudi potrpeti to ali ono, študiju pa se zato kljub temu mnogim ni treba odpovedati, kot so se mu morali odpovedovati pripadniki starejše generacije, ki so živeli v neprimerno težavnih razmerah.

M. N.

Jeseničani so lepo počastili Teden Rdečega križa

Da je teden Rdečega križa na Jesenicah lepo uspel, je predvsem zasluga odbora, ki je bil izvoljen v ta namen. Organizirana so bila številna predavanja, ki so jih spremljali z zdravstvenimi filmi, uredili so v postavitve tedna Rdečega križa več izložb in okoli, obiskali in obdarili so revne družine in poskrbeli za zdravstvena predavanja na vseh šolah. Prav posebno pa so počastili Jeseničani teden Rdečega križa z akademijo, ki je bila v petek zvečer v Mestnem gledališču. Nastopili so ceciliani in pionirji, mladinci, gimnazialski pevski zbor, pevski zbor Svobode, godba na pihala in jeseniški telovadci ter za zaključek člani Mestnega gledališča, ki so uprizorili odmevek iz drame »Operacija«. Tokratna akademija in njo program sta najzanimavejše pokazala, kaj jeseniško občinstvo nadvse zna. To bo treba upoštevati tudi pri prihodnjih akademijah in dvorana prav gotovo ne bo prazna, kot je to bilo že večkrat. Morda bi bilo še lepše, če bi ves program izvajali le ceciliani, pionirji in mladinci, saj so bile sprejete njih točke z največjim zadovoljstvom.

H. B.

USPEHI BODO VEČJI če bo v občinah več političnega dela

Z razširjene seje občinskega odbora SZDL Videm-Krško

V soboto popoldne je bila v sejni dvorani tovarne celuloze na Vidmu razširjena seja občinskega in vaških odborov SZDL Videm-Krško, katere so se udeležili tudi člani okr. odbora SZDL, odborniki LO MO, odborniki nekaterih društev ter organizacij v občini. Na seji je o dosedanjem delu organizacij SZDL na področju občine poročal predsednik obč. odbora SZ Ivan Glogovšek, ki je obvestil odbornike tudi o sklepih in poteku zadnje razširjene seje okrajnega odbora SZDL. Ugotovil je, da z delom vaških odborov SZDL ne moremo biti zadovoljni, uspehi občinskega odbora Socialistične zveze pa bi bili lahko precej večji, če bi odborniki imeli več čuta odgovornosti.

Iz poročil posameznih odborov osnovnih organizacij je bilo razbratno, da še vedno zastavljajo svojo osnovno nalogo: redno, načrtno politično delo med članstvom Socialistične zveze. Slaba je povezava organizacij SZDL z ostalimi organizacijami in društvi, kar slabi enotnost nastopa in vodi k nevklajenim delovnim načrtom.

Po razpravljanju o delu osnovnih organizacij so odborniki sklenili, naj bo glavni sklep konferenčne ugotovitve razprave: odbor

V Sevnici bodo v petek odprli gospodarsko razstavo

V spomin na 12. november 1941, ko je tovariš Dušan Kveder-Tomaž s še dvema partizanoma rešil iz sevnških zaporov več političnih pripornikov, med katerimi so bili nekateri od Nemcev obsojeni že na smrt, praznujejo letos Sevničani že drugi občinski praznik. Pripravili so obsežen spored prireditev, koncertov, treh razstav in športna tekmovanja.

V četrti zvečer bo v sevnškem domu Partizana slavnostna akademija z glasbeno revijo pevskih zborov in koncertom domače godbe na pihala. V petek zjutraj bo ob 8.30 po slavnostni seji LO MO zborovanje pred spominsko ploščo na trgu, nato pa bodo v gasilskem domu

USPEHI BODO VEČJI če bo v občinah več političnega dela

Z razširjene seje občinskega odbora SZDL Videm-Krško

osnovne organizacije mora dnevno uredničevati organizacijske naloge SZDL, ki pa same sebi niso namen. Naša hitra socialistična rast nam daje vsak dan nove naloge, ki jih je treba sproti tolmáčiti in ne dopuščati, da jih po svoje razlagajo nergači in posamezni nasprotniki. Pri tem morajo občinski odbori pravilno razporejati sile, s katerimi razpolagajo, in poznati sposobnosti odbornikov in članov, ki s tem delu lahko najuspešneje pomagajo. Naloga odborov osnovnih organizacij Socialistične zveze je torej, da organizirajo tolmáčenje ukrepov naših organov, problemov in vseh vprašanj, ki zanimajo naše človeške ljudi.

Na seji so se pogovorili tudi o najnujnejših potrebah kulturnega doma Svobode na Vidmu in o predavanjih, katere naj bi spet imela Ljudska univerza. Sklenili so, da bodo organizirali poseben razgovor o kmečki proizvodnji in vprašanih, ki so najaktualnejša za vas; odborniki vaških organizacij želijo, da bi občinski odbor pripravil tak razgovor, na katerem bi sodelovali razen strokovnjakov tudi politični delavci, nekje na vasi, da bi se ga udeležili tudi kmetje, člani Socialistične zveze

Poleg novega 9-stanovanjskega bloka Jugotainina zidajo novo stanovanjsko hišo, ki jo investira LO MO Sevnica

odprli gospodarsko in filatelistično razstavo. Dopoldne bo tudi živinska razstava s premovalom, na trgu pa promenačni koncert. Zvečer bo igralska družina igrala komedijo »Vodovod«. V soboto bodo brezplačne predstave filma Barba Zvana za šolsko mladino, zvečer pa družabna prireditev v telovadnem domu. V nedeljo zjutraj bodo poglali v tek novo črpalno, ki bo iz novega zajetja oskrbovala Sevnico z zdravim pitno vodo. Popoldne bodo športna tekmovanja, zvečer pa telovadna akademija.

Zanimiva bo gospodarska razstava, na kateri bodo sevnška podjetja pokazala uspehe zadnjega leta. Ugodna geografska lega je v minulosti omogočila razvoj Sevnice, bogato zaledje z lesom pa zlasti razvoj lesne predelovalne industrije. Po osvoboditvi so se industrijska podjetja v Sevnici precej povečala, saj je v njih zaposlenih že nad 900 delavcev in nameščencev. Znana taninska tovarna Jugotainin dobavlja našim usnjarnam prvovrsten kostanjev in hrastov ekstrakt. Njena zadnja novost je sladkani kostanjev ekstrakt, ki odlično nadome-

Na zborih volivcev v Trbovljah bodo razpravljali o skorajšnji ustanovitvi trboveljske komune ter volili potrošniške svete

Trbovlje, 8. nov. Priprave za skorajšnje ustanovitve komune Trbovlje so organizacijsko in politično že tolikanj dozorele, da bodo volivci začeli o komuni razpravljati na svojih zborih že ta teden. Od 12. do 21. t. m. bodo namreč v vseh volilnih enotah zbori, na katerih bodo občani podrobneje presojali poročila in gradivo, ki so ga v zvezi z ustanovitvijo komune pripravile posebne komisije mestnega ljudskega odbora. Dotlej bo verjetno vsaj v glavnih občinah tudi že sestavljen statut komune. Pri-

bližno ob istem času bodo tudi občni zbori SZDL, na katerih bodo med drugim tudi politično razpravljali o komunah, tako da bo volivcem in članom SZDL vprašanje komun še bolj jasno.

Na zborih, na katerih bodo razpravljali o komuni, bodo volivci verjetno tudi volili potrošniške svete za trgovino, gostinstvo in mesnice. Ob ustanovitvi komune bodo potrošniški sveti nekakšna prva stopnja ob prehodu na družbeno upravljanje v trgovini in gostinstvu. (Z)

Značilnosti današnjega italijanskega gospodarstva

Italijo imenujejo nekateri vrt Evrope, drugi vidijo v njej revno deželo, tretji vidijo njeno veliko industrijo na severu, četrta pa njeno zaostalo gospodarstvo na jugu. To dokazuje, da je stvarnost bolj zapletena in da je treba v trenutku, ko se odpirajo perspektive uspešnejšega gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo, posvetiti več pozornosti vprašanjem italijanskega gospodarstva.

Po številu prebivalcev — 47 milijonov in po površini — 318.000 km² — sodi Italija med ostale velike zahodnoevropske dežele: Veliko Britanijo, Zahodno Nemčijo in Francijo, po gospodarski zmogljivosti pa znatno zaostaja za njimi. Italijanski narodni dohodek znaša na primer samo tretjino angleškega. V nasprotju z večino evropskih dežel je ostala italijanska industrijska proizvodnja tja do leta 1939 manjša od predvojne. Brezposelnih delavcev je imela Italija stalno okoli 2 milijona. Šele leta 1950 je storila industrija, ki je bila tri leta v zastoji, znaten korak naprej, hkrati pa so povečali investicije v ključne gospodarske panoge.

To pomeni, da si Italija tudi v prvih povojnih letih ni posebno prizadevala da bi svoje gospodarstvo obnovila in modernizirala. Leta 1948 je šlo za investicije 13% narodnega dohodka. Zadnja leta pa se gibljejo investicije v narodnem dohodku okoli 20%. To je omogočilo predvsem izdatna tuja pomoč — nad dve milijardi dolarjev od marca 1948 in nad pol milijarde dolarjev do sredine lanskega leta. Sredstva, dobljena s prodajo blaga iz ameriške pomoči, so porabili za financiranje investicij. Prva leta je šlo predvsem za investiranje v promet, zlasti železniški, in v trgovinsko mornarico. Italijansko trgovinsko ladjstvo ima zdaj 3,5 milijonov ton ali petkrat več kakor konec vojne. Polagoma so začeli graditi tudi stanovanja, in sicer večdelno s subvencijami iz javnih skladov. Leta 1949 so zgradili samo 45.000 stanovanj, lani pa že 140.000. To pa je še zmeraj manj od 200.000 stanovanj, kolikor bi jih morali zgraditi, da bi v desetih letih odstranili stanovanjsko stisko.

Precej sprememb je nastalo tudi v italijanskem kmetijstvu. Italija ima 42% gospodarsko aktivnega prebivalstva v kmetijstvu, torej mnogo več, kakor druge industrijske dežele. Tretjina narodnega dohodka še vedno prihaja iz kmetijstva. Povojno povečanje znaša za celotno kmetijsko proizvodnjo 10 do 15%. Najbolj je naraslo pridelovanje sočivja, sladkorne pese in sadja, manj pa žita. Po vrednosti so glavni pridelki pšenica (344 milijona ton lani, v zelo rodnem letu), koruza (26 milijonov ton), oves, rž in ječmen (skupaj 9,9 milijona ton), sladkorna pesa (713.000 ton sladkorja), riž (0,7 milijona ton), vino (14,8 milijona hil). Vzlic temu pa je Italija glede živil še zmeraj pasivna. Uvoz žita, mesa in nekaterih drugih živil je letno za dobre pol milijarde dolarjev večji od izvoza sadja, sočivja, vina in riža.

Povojno povečanje proizvodnje je deloma posledica zboljšanja kmetijske tehnike. Številni traktorji se je po vojni malone poperilo. Umetnih gnojil porabi zdaj približno 50% več kakor pred vojno. Toda ta napredek je osredotočen v glavnem v Severni Italiji. Za rodovitna nišina je dosežeta zelo visoka raven intenzivnega poljedelstva. Tu pridelujejo povprečno po 26 metriških stotov pšenice in nad 100 metriških stotov riča na hektar. Cim bolj pa gremo proti jugu, tem bolj zaostalo je kmetij-

kega gospodarstva bodi z najemom bodi z delom na veleposelstvih.

V Južni Italiji se je zato po vojni zelo zaostalo vprašanje agrarne reforme in kmetje so v mnogih krajih kar sami začeli deliti veleposelstniško zemljo. Vlada je od leta 1948 izdala več zakonov o agrarni reformi, ki bodo zajeli nekaj nad milijon hektarov zemlje, večidel v Južni Italiji. Kmetom dajejo dva do tri hektarje na družino, in sicer navadno šele po tem, ko so opravljali melioracijska dela. Glede na veliko agrarno prenaseljenost je mnenje, da bodo agrarne reforme trajne samo, če bodo zagotovili dovolj možnosti za zaposlitev priseljank in prebivalstva izven kmetijstva.

To vprašanje je tem težavnije, ker je v Italiji še zdaj mnogo kmetov brezposelnih. V vsem povojnem obdobju je imela Italija približno 2.000.000 brezposelnih in od teh jih 800.000 na leto, in sicer izseljevanje. Šele 1950 je bilo izseljevanje 1.000.000 ljudi, in sicer izselilo komaj 200.000 ljudi, in sicer večidel v zahodnoevropske dežele (Švica, Francija), manj pa v prekomorske (Argentina, ZDA, Avstralija). Niti v prihodnjih letih ne kaže, da bi se število izselencev znatno povečalo. Za zaposlitev bo treba ustvariti možnosti v italijanskem gospodarstvu.

Čeprav je Italija še zmeraj navezana na mednarodno finančno pomoč, ima zdaj možnosti, da poveča svoje produktivne investicije. Na eni strani so italijanski izdatki za oboroževanje razmeroma nizki (Italija troši za oboroževanje 5% narodnega dohodka, članice Atlantskega pakta povprečno 10%, Francija in Vel. Britanija pa po 12%). Na drugi strani pa je italijanski narodni dohodek po letu 1947 narasel od 517 milijard lir leta 1947 na 812 milijard lir leta 1952. Nadaljnji porast italijanskega gospodarstva je seveda še bolj kakor v drugih deželah odvisen od napredka in razvoja drugih dežel in od svetovnega gospodarstva na splošno.

J. Klemenč.

Izvozniki krediti

Za stanje na svetovnem trgu je zdaj značilen zelo oster konkurenčni boj. Da bi utrdele sedanje in si priborile nove položaje, uporabljajo posamezne dežele razne ukrepe za povečanje svoje konkurenčne sposobnosti. Med temi ukrepi, ki pomenijo v vsaki posamezni deželi temeljito obdelane sisteme, ima čedalje večjo vlogo politika izvoznikov kreditov.

V sedanji fazi svetovne trgovine so postali izvozniki krediti zelo močno sredstvo za trgovinsko ekspanzijo. Zadnje čase jih je začela uporabljati tudi Sovjetska zveza tako, da vključuje v trgovinske pogodbe s posameznimi deželami odločbe, ki na podlagi kredita omogočajo financiranje nakupa investicijskih dobrin. Sovjetska zveza je dala takšne kredite Argentini in Afganistanu, prvi 30 milijonov dolarjev, drugemu pa 5,5 milijonov. To je prvi primer, da uporablja Sovjetska zveza v svoji trgovinski politiki takšen gospodarski ukrep, ki razen drugih sprememb v njeni politiki pomeni tudi spremembo v njenih dosedanjih metodah gospodarskih in trgovinskih stikov s posameznimi deželami.

Posebno vprašanje je, kje so vroči takšne spremembe, namreč, ali so gospodarske ali politične narave. Ne bi mogli reči, da gre pri Sovjetski zvezi za pobude trgovinske ekspanzije, kakor pri ostalih deželah, predvsem pri industrijsko bolj razvitih. To velja tembolj ker omejuje SZ vlogo kreditov za zdaj izključno na nezadostno razvite dežele, kjer se ta politika ujema z njenimi političnimi koristmi in cilji. Pri ostalih deželah ima dajanje takšnih kreditov predvsem v zvezi s potrebo po trgovinski ekspanziji, pri čemer seveda ne smemo pasabljati tudi na politične koristi.

Veliko in nenehno naraščajočo vlogo izvoznikov kreditov v mednarodni trgovini, v kateri se hkrati zrcali čedalje arditelji boj za trge na svetu, si moramo razlagati predvsem s čedalje večjo neskladnostjo med svetovno proizvodnjo in potrošnjo. Zastojanje kupne moči na svetu za obsegom proizvodnje omejuje trge, večja težava v zvezi s prodajo blaga in tako povzroča, da je konkurenčni boj čedalje ostrejši. Drugi razlog je v tem, da še zmeraj ni zadosten obseg kapitala, ki je na razpolago za dolgoročne investicije, zlasti v nezadostno razvitih deželah.

Pravzaprav ne gre za pomanjkanje kapitala, marveč za njegovo pomanjkanje, da se ne plasira v posamezna področja, gre za to, da ni pripravljen opravljati v spreminjenih razmerah funkcijo mednarodnega financiranja. Na drugi strani pa to dokazuje, kako važna je upostavitve sistema mednarodnega financiranja, vkladnega s novimi razmerami in potrebami sveta, predvsem nezadostno razvitih dežel, katerih hitrejšega gospodarskega razvoja si ne moremo misliti, če jim ne bodo zagotovljena večja dodatna sredstva. Sprito pomanjkanje teh sredstev morajo zdaj pomagati po najrazličnejših virih, tudi po kratkoročnih in srednjeročnih, trgovinskih in bančnih kreditih, da bi kolikor toliko dvignile raven svojih proizvajalnih sil. Zato pomenijo izvozniki krediti za razvite dežele eden izmed sredstev, da obdržijo in povečajo svojo izmenjavo s temi deželami.

Izvoz privatnega kapitala se giblje zdaj iz gospodarskih in političnih razlogov v razmeroma ozkih mejah. Razpoložljivi privatni kapital ne čuti dovolj varnosti, da bi šel v svet, in

Izvozniki krediti

zato zahteva politična poročila, zato več svoje plaščanje na celo vrsto varnostnih ukrepov, vtem ko so dežele, ki čutiljo potrebo po kapitalu, čedalje manj pripravljene sprejeti ga s stariimi pogoji, v obliki neposrednih investicij in podobno.

Poglejmo samo ZDA, pa bomo videli, kako majhen je zdaj izvoz tega kapitala. Lani so ZDA izvozile za 1.900 milijonov dolarjev kapitala. To 1.900 milijonov dolarjev kapitala narodni niti en odstotek ameriškega narodnega dohodka. Velika Britanija pa je pred vojno izvozila kakih 6% svetovne narodnega dohodka. Od teh 1.900 milijonov dolarjev so ZDA dejansko izvozile samo 900 milijonov dolarjev kapitala. Ostalo odpade na reinvesticije profita ameriških družb v tujini (600 milijonov dolarjev), ki jih ni bilo mogoče prenesti v ZDA, 400 milijonov dolarjev pa odpade na državne kredite in posojila.

Pomanjkanje sistema mednarodnega financiranja, ki bi ustrezal sedanjim bistvenim spremenjenim razmeram v primerjavi s predvojnimi, kakor tudi razmeroma majhen obseg izvoza kapitala na splošno povzročata med drugim, da so postali izvozniki krediti zdaj na svetu eden izmed važnih činiteljev, ki ne le omogočajo trgovinsko ekspanzijo razvitih dežel, marveč koristijo tudi deželam, ki jim je potreben kapital. Da financiranje razne svoje narobe. Sprito pomanjkanje teh kreditov bi mnoge dežele ne moglo financirati svojega izvoza, marveč bi ga še bolj omejili na ravni, ki bi pomenila še večjo neskladnost med proizvodnjo in potrošnjo na svetu.

Tako financiranje izvoza ni značilno samo za zahodnoevropske dežele, marveč tudi za ZDA. Nedavna sprememba v statusu Izvozne banke v smislu možnosti večjega kreditiranja ameriškega izvoza razen kratkoročnih in srednjeročnih kreditov in boljše kaže pomen tega instrumenta v sedanjem boju za trge. V razvitih zahodnoevropskih deželah, zlasti v tistih, v katerih še ni upostavljen trg kapitala, podpira politiko izvoznikov kreditov država iz javnih sredstev. To velja zlasti za Zahodno Nemčijo in Francijo.

Na drugi strani pa se je v vseh zahodnoevropskih deželah razvil sistem državnih poroštev za izvoznike kreditov. Tako glede obsega in pomena izvoznikov kreditov, kakor tudi glede državnih poroštev zanje, vidimo konkurenco med deželami. Ukrepi, ki jih stori v tem oziru ta ali ona država, zadenejo malone avtomatično na odmev v drugih. Tako je nastalo v Veliki Britaniji to dni silno razburjenje sprito namena nemake vlade, da bi dala neposredna poročila bankam in ustanovam, ki dajejo izvozne kredite, in da bi nudila poročila tudi tujim bankam in konzorcijem, pri katerih finančni predstavnik je predvsem v Zahodno Nemčiji angleško skupino uradnih predstavnikov s pomenom, da bi proučili nemake pogoje, oziroma da bi videli, kar-ko naj se Angličje postavijo po robu svojim čedalje nevarnejšim tekmovalcem. V M.

KULTURNI OBZORNIK

Jutri začne z delom plenum Zveze književnikov Jugoslavije

Razprava o problemih sodobne literature

Jutri bo v Beogradu plenarna seja Zveze književnikov Jugoslavije, na kateri bodo razpravljali o perečih problemih naše književnosti. Književnik Miroslav Krleža bo govoril o tendenci v umetniškem ustvarjanju, Josip Vidmar o temi »Realizem in fantastika«, Ervin Sinko »O nekaterih skupnih značilnostih raznih programatičnih estetskih gledišč na umetniško ustvarjanje«, Petar Segedin o temi »Kako lahko vplivajo politična sredstva na umetniško ustvarjanje«, Marko Ristić o »Funkciji književnosti in družbeni odgovornosti književnikov«, Eli Finči o »Sodobnem realizmu«, Marin Franičević o »Realističnem in modernem«, Janko Kos o »Marksistični estetiki«, Zoran Mišić o »Poziciji«, Oto Bihačji-Merlin o »Atomizaciji in sintezi v sodobni umetnosti«, Janez Menart o »Formi in sodobni tematiki«, Bora Pavlovič in Slobodan Novak o »Sodobnem in modernem v književnosti«.

Gvidon Birolla: Stara kovačija, kovanje kos, 1909

Grafika Felixa Vallottona

Začetek oktobra so v Kantonalnem muzeju lepih umetnosti v Lausanne v Švici odprli veliko razstavo »Ribe in grafike Felixa Vallottona«. Lani so v istem muzeju zbrali na razstavi slikarskih del navedenega umetnika 84 slik. Ta razstava je letošnjo pomlad bila prenesena v Rotterdam, kjer jo je prikazal Muzej Boymans, od tam so jo pa prinesli v Bruselj. Sedanja razstava kaže pa risarsko in grafično delo F. Vallottona, tega znamenitega švicarskega mojstra, ki je postal poln poln Parižan.

Razstavljenih je 285 listov. Med njimi so predvsem ribe s svinčnikom in peresom, deloma tudi lavirane ribe in akvareli. Med grafiko so jedkanice, mnogo listov je izvršenih s suho iglo ter nekaj enokroglin. Precej je lesorezov in litografij.

Vallotton je bil eden izmed najboljših znanih slikarjev Pariza okoli 1900.

Z njegovo grafiko je zvezana predstava dobe pariškega slajsa, dobe velike svetovne razstave in zlahkane umetniškega življenja. Vallottonova grafika predstavlja poleg življenja malih ljudi, uličnih prizorov in drobnih pogledov v vsakdanje dogajanje tudi skice iz salonske visokega meščanstva in plemstva. Zato so ti listi ne le umetnostno, temveč tudi dokumentarno pomembni.

Umetnik je izvršil celo vrsto slikov, risb oz. grafik. Tako so na primer »Nesmrtniki« zbrali portrete najbolj slavilnih ljudi časa: Dumas, Pasteur, Zola, Daumier, Hugo, Flaubert, Gounod itd. V zbirki risb »Knjižna maska« je izvršil umetnik nekaj tucatov s tušem izdelanih portretnih skic znanih sodobnikov, zlasti umetnikov z vseh področij umetnosti. Veneč desetih lesorezov »Inimostie« je zbral nekaj globoko zajetih prizorov iz družabnega življenja. Zanimiva so »Godalas«, šesterec lesorezov, predstavljajočih različne muzikalne instrumente. Druge serije nosijo naslove »Svetovna razstava«, ali »Je paš vojna«. Mnogo je vmes tihotitij in žanrskih prizorov.

F. Vallotton je osvežil stare umetnost lesoreza, ki je zalivila po službi japonskih barvnih lesorezov. Kot strog opazovalec in neolprosnja priča zasa je jasno vidno odkrival prave črte in ozadij svoje dobe. V njegovih listih je precej ironije, tudi satirizma, mestoma celo mnogo zares lakrno socialnega občutja.

Črnska operna skupina bo gostovala v Jugoslaviji

Kaže, da bo črnska operna skupina iz New Yorka, ki se te dni mudila v Parizu, prihodnji mesec gostovala v naši državi. Zdjaj se o tem pogaja s to skupino jugoslovanska koncertna agencija. Če bi se dogovorili za gostovanje, bi ta skupina nastopila v začetku decembra štirikrat »Gershwinovo« opero »Porgy in Bess«.

Ta skupina je edini ansambel na svetu, ki izvaja to Gershwinovo opero. Izključno pravico za izvajanje je dobila od skladatelja samega.

Pogreb Henrija Matissa

Nizza, 8. nov. (AFP). Davi so v Nizzi pokopali znamenitega francoskega slikarja Henrija Matissa, ki je umrl v četrtek star 85 let.

Smučarski klub Enotnost vabi vse članstvo, prijatelje kluba, smučarske učitelje, starejše tekmovalcev in mladince, neorganizirane mladine ter vse, ki se zanimajo za smučarski šport, na svoj redni letni občni zbor, ki bo v petek, dne 12. novembra ob 19.30 v dvorani Zavoda za socialno zavarovanje, Kidričeva ul. 5 (bivša Gajeva).

V torek 9. novembra ob 19.30 uri prične Atletski klub Ljubljana s svojo redno zimsko vadbo, ki bo vsak torek in petek ob 19.30 uri v telodavnici L. gimnazije, Vegova ulica 4.

Odbojbarska reprezentanca Jugoslavije bo drevi ob 20.30 igrala tekmo za brončino na Turniru proti reprezentanci Maribora. Vabljeno.

MEDNARODNI SAHOVSKI TURNIR V BEOGRADU

Bronstein se odmika

Beograd, 8. nov. (Tanjug) Včeraj so na mednarodnem turnirju v Beogradu igrali XV. kolo. V tem kolu je prvi zmagal Ivkov v partiji s Nievorgelom. Igrala sta ostro Aljehevo obrambo, v kateri je dobil beli prednost v otvoritvi. Kasneje je črni svoj položaj nekoliko izboljšal, vendar Ivkov svoje prednosti — vezanih črnih figur na liniji daminoga lovca — ni izpustil iz rok. Nievorgel se je predal v 23. potezi.

Partija med Ozornikom in Porecem se je končala s zmago prvega. Bila je najlepša v včerajšnjem kolu. Beli je sprožil ofenzivno s kmeti na kraljevem križu še preden je črni nikral. Ker se je bal napada, je črni opustil rokado ter osvojil s kmeti dominantna polja na daminem križu. Poreca je imel pozicijsko prednost in je kmalu osvojil figuro. Toda v časovni stiski se v hudoc zamotan položaji ni najbolje znašel, napravil je napačno potezo s konjem in sprejedel zmagovalno potezo. Potem je preostal beli pobodo v roko in postal je črna pred neubranljiv mat.

Wade je v francoski partiji proti Janoševiću ubral nove pote. Beli (Janošević) je v srednji igri osvojil kmeta, toda v končnici istobarnih lovcev je zelo slabo zaigral. Tako se je moral na koncu spriznati s remisom.

V angleški otvoritvi je Djurašević premagal Rebarja. To je bila podoben igra, iz katere je prišel Djurašević v končnici z boljšim položajem. S kombiniranim napadom trdnjaja in konja je osvojil črna konja. Rebar je napravil v časovni stiski več napak, moral prepustiti Djuraševiću še dva kmeta in se je v 49. potezi vdal.

Joppen in Nedeljković sta izbrala špansko partijo. Nedeljković je imel nekoliko boljši položaj, toda prišel je v časovno stisko in dovolil neugodno izmenjava, tako da se Joppen ob prekinitvi obeta zmagal.

Stanje po XV. kolu: Bronstein II, Matanović in Trifunović 10, Petrošjan 9,5, Pilnik in Ivkov 9, Barza 8,5 (I), Djurašević 8,5, Gligorič 8, Mišić 7,5, Nedeljković 7 (I), Čezerniak in Karaklišić 7, Piro, Janošević in Rebar 6,5, Joppen 5 (2), Poreca 5, Wade 8,5, Nievorgel 2,5.

Beograd, 8. nov. (Tanjug) Prekinjena partija XV. kola med Joppenom in Nedeljkovićem je bila že drugi prekinitveni. Joppen je v ugodnejšem položaju.

Čezerniak

SPORT IN TELESNA VZGOJA

TEKMOVANJE ZA POKAL »LJUDSKE PRAVICE«

Zali hrib, 7. nov. Skoraj po letu dni smo spet tu. Lani za Dan republike so dobili prehodni pokal našega lista kot najboljši telesnovzgojno društvo »Partizan« v Sloveniji. In spet letos smo se lahko prepričali, da so se resno borili zanj in si prizadevali, da bi ga še obdržali. Toda to je zdaj drugo vprašanje, o katerem bo odločala posebna komisija, nas pa je zanimalo, kaj je »Partizan« v tej res zali vstopni vasi v letu dni dosegel.

Srečali smo stare znance, predsednika društva Antona Saksido in načelnika Davida Sinigoja, spoznali pa smo še nekaj prizadevnih mladincev in pionirjev, ki so nam brž pokazali razne veščine v novi telovadnici. Zdjaj niso več v skednju kot lani, zdaj imajo že opremljeno lepo svetlo dvorano, ki jo skoraj preveč ljubosumno čuvajo zase. Včasih jo res posodijo še komu, če je kaj prav posebnega v njihovi vasi, drugače pa služi predvsem njihovim telesnovzgojnim namenom. Za gradnjo Doma in ureditev telovadnice, kar je zahtevalo prav gotovo precej prizadevnosti in vztrajnosti, jih že lahko pohvalimo.

Povedali pa so nam še marsikaj in nam pokazali tudi letno

Pri larskih zmagovalcih

že zlomil vijak in da so se tudi krogi zaradi slabega materiala brž polomili. Seveda imajo še velike načrte. O teh ne govore preveč, pravijo, da bodo raje postregli z dejstvi. Tako smo tudi mi zadovoljni. Hkrati pa jim želimo — če že ne letos — pa da bi kdaj drugič spet dobili naš pokal.

Prvenstvo Jugoslavije v sabljanju končano

Novi Sad, 8. novembra sabljanjsko prvenstvo Jugoslavije, ki so se ga udeležila najboljša moška in ženska moštva iz Beograda, Zagreba, Novograde Sada, Ljubljane in Zrenjanina. Mosko moštvo Mladosti (Zreb) si je priborilo naslov državnega prvaka v tekmovalstvu s sabljo z zmago nad dosedanjim prvkom zagrebško »Lokomotivo«. Drugo mesto si je priborila »Lokomotiva« (Zagreb), tretja je »Jugoslavija« (Beograd) in četrti »Odrce« (Ljubljana). Tekmovalke Crvene zvezde iz Beograda so zmagale v tekmovalstvu žensk v floretu.

Madžarski prvak v Beogradu

Beograd, 8. nov. (Tanjug) Madžarski nogometni klub Honved, s katerim igra sedem državnih reprezentantov — Grosics, Boszok, Lantos, Kocsis, Puskas in Czibor — bo v Beogradu 17. novembra nastopil proti Partizanu.

Povratna tekma bo marca prihodnjega leta v Budimpešti.

V novi telovadnici Partizana Zali hrib

MEDNARODNO PRVENSTVO FLRJ V NAMIZNEM TENISU

Sestri Rowe prvakinji

Beograd, 8. nov. (Tanjug) Danes so nadaljevali mednarodno namizno teniško prvenstvo Jugoslavije s tekmovaljem mešanih dvojic. Vedih presenečenj ni bilo.

V I. kolu so bili doseženi naslednji rezultati: Dolinar, Wertl (Avstrija); Rakoll (Švedska), Vrhavac 3:0, Gyetvai (Madžarska, Nikolčič; Johansson, Thorsson (Švedska) 3:1; Szepesi, Kocozian (Madž); Krasnič, Leach 3:0, Harangozo, Bosozan (Rom); Gabrič, Vrzil 3:0, Harangozo, Rozalinde Rowe; Gantner, Zeller (Rom) 3:0, Flisberg, Tegner (Švedska); Bajič, Sekelj 3:0 (w.o.), Just, Pritzi (Avstr); Vogrine, Čović 3:0 (w.o.), Leach, Dina Rowe (Angl); Reiter (Rom), Sefčić 3:0.

V četrtinalu tekmovalja mešanih dvojic je par Gantner, Barlovič dobil dvoboj proti Gabriču in Markoviću brez borbe. V polfinalu sta Leach in Flisberg glahka premagala to rumosko-jugoslovansko dvojico s 3:0. Drugi finalist v tej kategoriji je dvojica Harangozo-Dolinar, ki sta danes do-

bila brez boja dvoboj proti Vogrinu in Uzorincu.

Rezultati polfinala mešanih dvojic: Harangozo, Dolinar — Vogrine, Uzorinec 3:0 (w.o.), Leach, Flisberg — Gantner, Barlovič 3:0.

Rezultati polfinala mešanih dvojic: R. Rowe, D. Rowe — Wertl, Kocozian 3:1. Rezultati finala ženskih dvojic: R. Rowe, D. Rowe — Wertl, Kocozian 3:1.

»Projektor« v Linzu

Pretekli četrtek je namiznoteniško moštvo kranjskega »Projektorja« nastopilo proti domači ekipi kluba VFT iz Linza. Končni rezultat dvoboja je bil 8:3. Za domačine so nastopili: Berti (3 dobljene igre), Holzinger (2), Bee (2), Manž (1), za goste pa: Rebolj (4), Ahačič in Petrovič (2), Turan brez dobljene igre.

(Od posebnega dopisnika »Borbe«) Wuppertal — Harmen, novembra

Bil je pust oktobrski dan, ko sem potikal na vrata Engelseve rojstne hiše v ulici Friedricha Engelsa v Harmenu. Mestne ulice so bile polne sive, umazane megle in enako sivega in umazanega dima iz mnogih tovarn. V Engelsevih časih sta bili tu dve ločeni mestni Barmeni in Elberfeld, zdaj pa ju veže glavna ulica Wuppertala, imenovana Cesta Friedricha Engelsa.

Na pragu me je sprejela stara žena, ki je dolgo stanuje v tej hiši. Na radovedna vprašanja starka ni mogla skoraj ničesar odgovoriti. Rekla je, da sodi družina Engels še zdaj med najuglednejše in najbogatejše v tem kraju. Slišala je o Friedrichu Engelsu po tem, da je ta ozka ulica dobila po njem ime in da so imenovali po njem tudi glavna cesta tega mesta. Ve, da je bil Friedrich punjar in da je ta hiša pod mestno zaščito, da je bodo preuredili v muzej. Molče pa je dokaj jasno povedala, da ni nič kaj posebno navdušena, da jo obiskovalec nadlegujejo. Obiskovalec med njimi tudi Jugoslovanci žive in napačnem prepričanju, da so res videli in obiskali Engelsevo rojstno hišo.

Ko sem se zanimal za Engelsevo delništvo ter obiskal harmenski arhiv in wuppertalski senat, sem zvedel, da Engelsev oče nikoli ni živel v tej hiši. Njegovo rojstno hišo so porušili letalske bombe v noči med 29. in 30. majem 1943. Stala je v isti ulici. Hiša, ki jo obiskujejo radovedni popotniki, je pripadala Friedrichovim staršem in zgrajena je bila šele pozneje. Vendar pa bo mestni senat uredil v njej skromen muzej, posvečen Engelsevi družini.

SPOMINI NA ENGELSEVO DETINSTVO

Friedrich je bil najstarejši otrok. Imel je osem sestri. Dorasel je v zelo ugledni in premožni družini. Njegov oče, ki mu je bilo tudi ime Friedrich, je pododval od svojega očeta tovarno dlpk. Pozneje je postal asistnt velike predlilne v Manchestru (v kateri je delal tudi Engels), v Harmenu pa je imel veliko trgovino. Bil je zelo pobožen, spreten trgovec in strog oče. Veljal je za mestne-

ga mecen. O svojem sinu sam pravi, da je ubogal starše v glavnem iz ljubezni, ki jih je bil 19 let) v časniku »Telegraph für Deutschland«. Pisma so objavljena pod psevdonimom »Friedrich Oswald«. Ta časnik ureja J. Guekov, ki je skupaj s Heinlejem pripadal skupini mladih, Marx »mladih« ni imel rad. S tem Mehring pojasnjuje, zakaj je bilo prvo Engelsevo srebanje s Marxom v uredništvu »Reinische Zeitung« v Kölnu (leta 1842) zelo hladno in uradno.

»Pisma iz Wuppertala« sodijo med najlepše napisane družbene reportaže v nemški literaturi. Polna so ljubini mladega Engelsa do rojstnega kraja in njegovih revežev, polna bolestnega protesta, da je dolina Wuppere in preplavljena s pobožnjakstvom in mamlješanstvom. V teh pismih že lahko zasledimo pisca »Položaja delavskega razreda v Angliji, toda še v isti zgodnji dobi, ko je, kakor sam pravi, postal uroščiliv »Odpri pismo dr. Runckelu (glavni urednik »Elberfelder Zeitung«). V njem mu duhovito in zbadljivo sporoča, da on dobro pozna razmere v dolini drugega Wuppere, glavni urednik, čigar učnost je znana, pa naj citira Danterja tako, kakor je treba, ali pa naj svoje delo opusti. Engels je podpisal »Odpri pismo« s »Pisec iz Wuppertala«. Šola pozneje so Wuppertalci zvedeli, da je ta »Pisec« napisal Friedrich Engels.

»Elberfelder Zeitung« je ostro odgovorila na Engelseva »Pisma«. Odrekala je pisec poznavanje wuppertalskih razmer in verodostojnost. Engels je postal uroščiliv »Odpri pismo dr. Runckelu (glavni urednik »Elberfelder Zeitung«). V njem mu duhovito in zbadljivo sporoča, da on dobro pozna razmere v dolini drugega Wuppere, glavni urednik, čigar učnost je znana, pa naj citira Danterja tako, kakor je treba, ali pa naj svoje delo opusti. Engels je podpisal »Odpri pismo« s »Pisec iz Wuppertala«. Šola pozneje so Wuppertalci zvedeli, da je ta »Pisec« napisal Friedrich Engels.

»Pisma iz Wuppertala« sodijo med najlepše napisane družbene reportaže v nemški literaturi. Polna so ljubini mladega Engelsa do rojstnega kraja in njegovih revežev, polna bolestnega protesta, da je dolina Wuppere in preplavljena s pobožnjakstvom in mamlješanstvom. V teh pismih že lahko zasledimo pisca »Položaja delavskega razreda v Angliji, toda še v isti zgodnji dobi, ko je, kakor sam pravi, postal uroščiliv »Odpri pismo dr. Runckelu (glavni urednik »Elberfelder Zeitung«). V njem mu duhovito in zbadljivo sporoča, da on dobro pozna razmere v dolini drugega Wuppere, glavni urednik, čigar učnost je znana, pa naj citira Danterja tako, kakor je treba, ali pa naj svoje delo opusti. Engels je podpisal »Odpri pismo« s »Pisec iz Wuppertala«. Šola pozneje so Wuppertalci zvedeli, da je ta »Pisec« napisal Friedrich Engels.

Engels piše o bedi in revščini obrtnikov, vajencev in nižjih slojev, o razsajanju sifilisa in tuberkuloze (od petih trije umro za jetikos). Od 2500 otrok si je moral polovica služiti kruh v tovarnah. Engels piše o tkačih, sedehih pomoje in noč pri statvah, nite o divrajih, sivcih ko puščavnik. Ves ta svet, pravi Engels, ima samo eno edino tolažbo — biblijo in zganje. Hkrati pa so trgovci in tovarnarji največji oduhuh in najboljš verniki. Le-ti grade cerkve z denarjem, ki ga izjemajo iz otrok.

V nižjih slojih, piše Friedrich Oswald, »je mističnem najbolj zakoreninjen med obrtniki (tu ne upoštevam fabrikantov). Zelo žalostna je silka, ko gledate človeka, kako gre upozujen in sklonjena glava po ulici, dolgi, dolgi suknji, z lasmi, pote-

PISMO IZ NEMCIJE

V ENGELSOVEM ROJSTNEM KRAJU

lje dokazujejo njegova »Pisma iz Wuppertala«, ki jih je začel objavljati leta 1839 (ko mu je bilo 19 let) v časniku »Telegraph für Deutschland«. Pisma so objavljena pod psevdonimom »Friedrich Oswald«. Ta časnik ureja J. Guekov, ki je skupaj s Heinlejem pripadal skupini mladih, Marx »mladih« ni imel rad. S tem Mehring pojasnjuje, zakaj je bilo prvo Engelsevo srebanje s Marxom v uredništvu »Reinische Zeitung« v Kölnu (leta 1842) zelo hladno in uradno.

»Pisma iz Wuppertala« sodijo med najlepše napisane družbene reportaže v nemški literaturi. Polna so ljubini mladega Engelsa do rojstnega kraja in njegovih revežev, polna bolestnega protesta, da je dolina Wuppere in preplavljena s pobožnjakstvom in mamlješanstvom. V teh pismih že lahko zasledimo pisca »Položaja delavskega razreda v Angliji, toda še v isti zgodnji dobi, ko je, kakor sam pravi, postal uroščiliv »Odpri pismo dr. Runckelu (glavni urednik »Elberfelder Zeitung«). V njem mu duhovito in zbadljivo sporoča, da on dobro pozna razmere v dolini drugega Wuppere, glavni urednik, čigar učnost je znana, pa naj citira Danterja tako, kakor je treba, ali pa naj svoje delo opusti. Engels je podpisal »Odpri pismo« s »Pisec iz Wuppertala«. Šola pozneje so Wuppertalci zvedeli, da je ta »Pisec« napisal Friedrich Engels.

»Elberfelder Zeitung« je ostro odgovorila na Engelseva »Pisma«. Odrekala je pisec poznavanje wuppertalskih razmer in verodostojnost. Engels je postal uroščiliv »Odpri pismo dr. Runckelu (glavni urednik »Elberfelder Zeitung«). V njem mu duhovito in zbadljivo sporoča, da on dobro pozna razmere v dolini drugega Wuppere, glavni urednik, čigar učnost je znana, pa naj citira Danterja tako, kakor je treba, ali pa naj svoje delo opusti. Engels je podpisal »Odpri pismo« s »Pisec iz Wuppertala«. Šola pozneje so Wuppertalci zvedeli, da je ta »Pisec« napisal Friedrich Engels.

»Pisma iz Wuppertala« sodijo med najlepše napisane družbene reportaže v nemški literaturi. Polna so ljubini mladega Engelsa do rojstnega kraja in njegovih revežev, polna bolestnega protesta, da je dolina Wuppere in preplavljena s pobožnjakstvom in mamlješanstvom. V teh pismih že lahko zasledimo pisca »Položaja delavskega razreda v Angliji, toda še v isti zgodnji dobi, ko je, kakor sam pravi, postal uroščiliv »Odpri pismo dr. Runckelu (glavni urednik »Elberfelder Zeitung«). V njem mu duhovito in zbadljivo sporoča, da on dobro pozna razmere v dolini drugega Wuppere, glavni urednik, čigar učnost je znana, pa naj citira Danterja tako, kakor je treba, ali pa naj svoje delo opusti. Engels je podpisal »Odpri pismo« s »Pisec iz Wuppertala«. Šola pozneje so Wuppertalci zvedeli, da je ta »Pisec« napisal Friedrich Engels.

»Pisma iz Wuppertala« sodijo med najlepše napisane družbene reportaže v nemški literaturi. Polna so ljubini mladega Engelsa do rojstnega kraja in njegovih revežev, polna bolestnega protesta, da je dolina Wuppere in preplavljena s pobožnjakstvom in mamlješanstvom. V teh pismih že lahko zasledimo pisca »Položaja delavskega razreda v Angliji, toda še v isti zgodnji dobi, ko je, kakor sam pravi, postal uroščiliv »Odpri pismo dr. Runckelu (glavni urednik »Elberfelder Zeitung«). V njem mu duhovito in zbadljivo sporoča, da on dobro pozna razmere v dolini drugega Wuppere, glavni urednik, čigar učnost je znana, pa naj citira Danterja tako, kakor je treba, ali pa naj svoje delo opusti. Engels je podpisal »Odpri pismo« s »Pisec iz Wuppertala«. Šola pozneje so Wuppertalci zvedeli, da je ta »Pisec« napisal Friedrich Engels.

»Pisma iz Wuppertala« sodijo med najlepše napisane družbene reportaže v nemški literaturi. Polna so ljubini mladega Engelsa do rojstnega kraja in njegovih revežev, polna bolestnega protesta, da je dolina Wuppere in preplavljena s pobožnjakstvom in mamlješanstvom. V teh pismih že lahko zasledimo pisca »Položaja delavskega razreda v Angliji, toda še v isti zgodnji dobi, ko je, kakor sam pravi, postal uroščiliv »Odpri pismo dr. Runckelu (glavni urednik »Elberfelder Zeitung«). V njem mu duhovito in zbadljivo sporoča, da on dobro pozna razmere v dolini drugega Wuppere, glavni urednik, čigar učnost je znana, pa naj citira Danterja tako, kakor je treba, ali pa naj svoje delo opusti. Engels je podpisal »Odpri pismo« s »Pisec iz Wuppertala«. Šola pozneje so Wuppertalci zvedeli, da je ta »Pisec« napisal Friedrich Engels.

»Pisma iz Wuppertala« sodijo med najlepše napisane družbene reportaže v nemški literaturi. Polna so ljubini mladega Engelsa do rojstnega kraja in njegovih revežev, polna bolestnega protesta, da je dolina Wuppere in preplavljena s pobožnjakstvom in mamlješanstvom. V teh pismih že lahko zasledimo pisca »Položaja delavskega razreda v Angliji, toda še v isti zgodnji dobi, ko je, kakor sam pravi, postal uroščiliv »Odpri pismo dr. Runckelu (glavni urednik »Elberfelder Zeitung«). V njem mu duhovito in zbadljivo sporoča, da on dobro pozna razmere v dolini drugega Wuppere, glavni urednik, čigar učnost je znana, pa naj citira Danterja tako, kakor je treba, ali pa naj svoje delo opusti. Engels je podpisal »Odpri pismo« s »Pisec iz Wuppertala«. Šola pozneje so Wuppertalci zvedeli, da je ta »Pisec« napisal Friedrich Engels.

ZAUPNO POROČILO ŽUPANA

Nedavno so našli poročilo elberfeldskega župana z dne 25. februara 1845 o »delovanju komunistov« v njegovem mestu in o njihovih sestankih. V njem je na več mestih omenjen Friedrich Engels, ali pa o njem rečeno »sin nekega uglednega trgovca«. Poročilo je dokaj obširno in kaže siliko zgodnjega socialističnega obdobja v Renski dolini.

»Znano mi je, da bi se tokrat deležili sestanka mnogi ljudje iz Harmena in okolice. Če bi do njega pristopila pa je silka. Zato sem priporočil, vasa Ekszellenca, da Vas naprosim, da povedate številni žandarjev za soboto. Če bi moral uporabiti oblast, bom v imenu visoke vlade arretirane takoj napotil k višjemu prokuratorju.«

Friedricha Engelsa in njegovih prijateljev pa ni nadzoroval samo župan. Tudi Engelsev oče je po strani gledal na delo svojega sina, tako da so bile razmere v hiši nevarne. Zato je mladi Engelsev še istega leta zapustil očetov dom.

SREČANJE OČETA IN SINA NA BARIKADAH

Če vprašate stare prebivalce Harmena o Engelse, hste zmeraj silniko znano zgodbo o srečanju očeta in sina na pomlad revolucionarnega leta 1848 na barikadah v Elberfeldu. Tisto leto, 8. maja, so se sestali v Kölnu predstavniki občinskih svetov iz Rurske doline in izrekli za frankfurtsko skupščino v njenem sporu s prusko vlado. Slo je pravzaprav za znanosno mešansko revolucijo, ki se je takrat razpletala v Nemčiji. Avstrijski vojski je bil prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

Elberfeldski odborniki so rotili v Elberfeldu in Ischerolu. To sta bila takrat dve najbolj razviti industrijski središč. Engels je pobelil v Kölnu v svoj rojstni kraj, da bi organiziral vojski odpor proti avstrijski vojski, ki je prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

Elberfeldski odborniki so rotili v Elberfeldu in Ischerolu. To sta bila takrat dve najbolj razviti industrijski središč. Engels je pobelil v Kölnu v svoj rojstni kraj, da bi organiziral vojski odpor proti avstrijski vojski, ki je prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

Elberfeldski odborniki so rotili v Elberfeldu in Ischerolu. To sta bila takrat dve najbolj razviti industrijski središč. Engels je pobelil v Kölnu v svoj rojstni kraj, da bi organiziral vojski odpor proti avstrijski vojski, ki je prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

Elberfeldski odborniki so rotili v Elberfeldu in Ischerolu. To sta bila takrat dve najbolj razviti industrijski središč. Engels je pobelil v Kölnu v svoj rojstni kraj, da bi organiziral vojski odpor proti avstrijski vojski, ki je prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

Elberfeldski odborniki so rotili v Elberfeldu in Ischerolu. To sta bila takrat dve najbolj razviti industrijski središč. Engels je pobelil v Kölnu v svoj rojstni kraj, da bi organiziral vojski odpor proti avstrijski vojski, ki je prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

Elberfeldski odborniki so rotili v Elberfeldu in Ischerolu. To sta bila takrat dve najbolj razviti industrijski središč. Engels je pobelil v Kölnu v svoj rojstni kraj, da bi organiziral vojski odpor proti avstrijski vojski, ki je prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

Elberfeldski odborniki so rotili v Elberfeldu in Ischerolu. To sta bila takrat dve najbolj razviti industrijski središč. Engels je pobelil v Kölnu v svoj rojstni kraj, da bi organiziral vojski odpor proti avstrijski vojski, ki je prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

Elberfeldski odborniki so rotili v Elberfeldu in Ischerolu. To sta bila takrat dve najbolj razviti industrijski središč. Engels je pobelil v Kölnu v svoj rojstni kraj, da bi organiziral vojski odpor proti avstrijski vojski, ki je prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

Elberfeldski odborniki so rotili v Elberfeldu in Ischerolu. To sta bila takrat dve najbolj razviti industrijski središč. Engels je pobelil v Kölnu v svoj rojstni kraj, da bi organiziral vojski odpor proti avstrijski vojski, ki je prodirala na sever. Stare okrajne in krajevne oblasti so bile omrtvile, njihove vojske pa so opravljali tako imenovani odbori v mestih, toda največkrat sestavljeni iz strahopetnih malomeščanov.

<

DNEVNE NOVICE

Britanski svet za kulturne slike z Jugoslavijo, Savez lekarskih društev v FNRJ in Medicinska fakulteta v Ljubljani vabijo na »Razstavo britanskih medicinskih ilustracij, ki bo od 9. nov. do vklj. 12. nov. v Centralnem higijenskem zavodu. Vhod v razstaveni prostor je na Petkovskovem nabrežju št. 3 a (prej Sentpetrsko nabrežje, t. j. ob Ljubljani pred prostori Centralne lekarne). Razstava bo odprta ob navedenih dneh vedno od 9-12 in od 15-18.

Poročili so se v Ljubljani: zidar Anton Kojko in kuh. pom. Terezija Potrč, predm. učitelj Cvetko Habjan in predm. učiteljica Lidija Bajželj, krovac Dominik Obrad in snajhka Cecilija Pengov, str. ključavničar Valentin Mavri in tov. delavka Marija Jakše, elektromonter Viljem Konec in delavka Terezija Mesarič, min. Andrija Mitrovič in gosp. pom. Veronika Jurman, delavec Janex Obštar in delavka Cecilija Potočnik, delavec France Mlakar in bolničarka Ivana Dolenc, skladiščnik Jožef Kobal in serviska Frančiška Frelbi, avtomehanik Ivan Prijatelj in snajhka Viktorija Klajnšek, krojač Alojz Zupančič in delavka Ljudmila Kotar, izolator Maksimilijan Kavčič in tkalica Pavla Brejc, trg. pom. Jurij Sosa in niž. knjigovodja Marija Gobeč, stolar Matija Pečnik in uslužbenka Kristina Tiselj, študent Muhamed Voljević in dijakinja Borika Vranovič, avtomehanik Andrej Novak in gospodinja Milena Vidmar, trg. pom. Albin Kogoj in delavka Frančiška Volčini, uslužbenec Friderik Hrašč in študentka Marjeta Biško, delavec Jožef Kavsek in kmečka delavka Frančiška Bernčan, trg. pom. Janez Slak in uslužbenka Stefanija Saje, gradb. tehnik Josip Križančič in boln. str. znič. Ljudmila Anžič, ključavničar Jožef Kerun in med. sest. Viktorija Osel, kurjač. Rastislav Škrba in delavka Vida Mlakar, šofer Vincent in svarec in nameščnik Uršula Jamnik, avtomehanik Anton Stumberger in cvetličarka Darinka Boštel.

Pri Mestni hranilnici ljubljanski je bila večera izrebrana štev. 8389. Lastnik hranilnice knjiznice naj se zgleda pri Mestni hranilnici ljubljanski zaradi pripisa izrebrane vloge.

Razstava knjig Slovenske Matice (1894-1954) je odprta v Narodni in univerzitetni knjižnici vsak dan od 10-17, ob nedeljah od 10-12. Vstop prost.

Z dopisnim tečajem se hitro naučite espartano. Prvo lekcijo pošlje proti priložni 50 din zveza espartanistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7.

Za vsak okus Eau de Cologne

JEZA sol za kohanje, izdelana iz najboljših surovin, je enakovredna kopalnim solom svetovnega slovesa. Osvetljeva, krepi živce in desinficira. Res odlično sredstvo za pranje. Štedilnikov je KROMOV PRASEK. Polira kovinske dele tako, da z najmanjšim trudom imate vedno zorno čist štedilnik.

KROŠAN je edino zanesljivo sredstvo, ki preprečuje gnitje krompirja. Dobi se v zadrugah, semenarnah in drogerijah.

Če imate FLEX doma, odpadelo skrbi, kako bo očistila obleko. FLEX odlično čisti in ne pušča roba okrog madeža.

PREDAVANJA

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov prireja v torek, dne 9. novembra 1954 ob 20 v predavalnici Prve ovske ulice, matematične fakultete, univerzitetnega profesorja ing. Rudolfa Jenka o avtocesti Ljubljana-Zagreb. Vabljeni.

Geografsko društvo vabi svoje člane in zainteresirano občinstvo na predavanje univ. prof. dr. Iva Ružičke o temi: Urbanizem in geografija. Predavanje bo v sredo, dne 10. novembra ob 20 v balkonski dvorani Univerze.

V okviru seminarja o »Organizaciji priprave dela v industrijskih podjetjih« priredi Društvo strojnih inženirjev in tehnikov LRS za svoje člane in ostale zainteresirane predavnične pomoči OZN z naslovom: »Dvig produktivnosti dela v študijem glimov v sredo, dne 10. novembra t.l. sio-metalurške fakultete na Akkerdevi 22. Vstop prost. Vljudno vabljeni.

INDUSTRIJA STEKLA — PANČEVO sprejme:

strojnega inženirja za vodstvo tehnične službe z najmanj petletno industrijsko prakso

inženirja tehnologa za šefa laboratorija z najmanj triletno prakso

korespondenta tujih jezikov z znanjem angleščine in francoščine, in 10 do 15 tehnikov-tehnologov začetnikov za obrat in laboratorij

STANOVANJE ZAGOTOVLJENO
PONUDBE POSLJITE NA: INDUSTRIJO STEKLA — PANČEVO — PERSONALNI ODDELEK

List izdaja časopisno založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/III, telefon št. 39-181 — Notranjepolitična — gospodarska rubrika telefon št. 21-613 in kulturne rubrika — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Cekovni račun — gotovini — Rokopisi se ne vračajo

KONCERTI

Simfonični koncert Slov. filharmonije s solistom Robertom Soetensom iz Pariza in dirigentom Albertom Keck-Seezerjem iz Mannheimla bo v petek, dne 12. novembra za rdeči abonma. Na sporedu je Mozartova Simfonija v g-molu, Prokofjeva II. koncert za violino in orkester in Schubertova 7. simfonija v C-duru. Preostale vstopnice so v prodaji od danes naprej v blagajni Slovenske filharmonije od 300 din navzdol.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA
Torek, 9. novembra ob 20: Irwin Shaw: »Dobri ljudje«. Abonma S dramski.
Sreda, 10. novembra: Zaprt.
Četrtek, 11. novembra ob 20: Goldoni: »Ležnik«. Premiera. Izven.

OPERA
Torek, 9. novembra: Zaprt.
Sreda, 10. novembra ob 19.30: Gounod: »Faust«. Abonma red II.
Četrtek, 11. novembra ob 19.30: Hristič: »Ohridska legenda«. Abonma red F.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Torek, 9. novembra ob 18: Tennessee Williams: »Steklena menazherija«. Red Torek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.
Sreda, 10. novembra ob 20: Tennessee Williams: »Steklena menazherija«. Zaključena predstava za TSS I.
Sreda, 10. novembra ob 20: Christopher Fry: »Gospa ne bo zgorela«. Red Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji.
Četrtek, 11. novembra ob 20: Mira Minceli: »Zlati oktober«. Izven.

BENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom
Sreda, 10. novembra ob 20: F. Zilček: »Miklova Zala«. Ljudska igra z godbo, petjem in plesom. Izven.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Ročne lutke
Realizira cesta 28
Sreda, 10. novembra ob 19.30: Gostovanje v Zg. Kungoti.
ob 14: Gostovanje v Sentilju v Sl. goricih;
ob 15.30: Gostovanje v Apačah.
Četrtek, 11. novembra ob 8: Gostovanje v Radencih;
ob 10.30 in 12.30: Gostovanje v Kribovcih pri Ljutomeru.
Petek, 12. novembra ob 8.30: Gostovanje v Bučkoveh;
ob 11.30: Gostovanje v Desterniku;
ob 15: Gostovanje v Trnovski vasi.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za torek, 9. novembra
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00-5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) - vmes ob 8.30 Tržni pregled - 8.35 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi - 7.10 Jutranji orkestralni spored - 7.30 Gospodinski nasveti - 7.40-8.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 11.00 Radijski koledar - 11.05 Glasbena medigra - 11.15 Cilibanom - dober dan Palko Gal: Carobna piščal (Prenos iz Maribora) - 11.30 Orkestralni spored - 12.00 Kmetijski nasveti - 12.10 20 minut z veselimi godci - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 13.10 Za vsakogar nekaj - 14.00 Za mlade pevce in godce - 14.20 Pester spored orkestralne in solistične glasbe - 15.15 Lahka glasba - 15.30 Tečaj angleškega jezika - 105. lekcijska - 15.45 Slovenske narodne pesmi. Izvajajo Planinski oktet D. v. Mirka Laha, Tri Polonce in Vinko Držar (Prenos iz Maribora) - 16.10 Utrinki iz literature: Marcel Proust: Vintenilova sonata - 16.30 Zeleli ste - poslušajte! - 17.10 Popoldanski simfonični koncert - 18.00 Kulturni pregled: Tone Potokar: Zagrebško pismo - 18.10 Mešani zbor tovarne iz Nove Gorice poje umetne in narodne pesmi D. v. Zdravka Muniha - 18.30 Sportni tednik - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave - 20.00 Tedenski zunanepolitični pregled - 20.10 Filmske melodije - 20.30 Radijska igra: Henrik Ibsen: Nora (prva izvedba) - 21.30 Zabavna in plesna glasba - 22.15-23.00 Nočni komorni koncert.
22.15-23.00 UKV program: V plesnem ritmu.
23.00-24.00 Oddaja za tujino - na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

Vesti iz Kranja

PRESEKOVNO GLEDALIŠČE KRANJ
Četrtek, 11. novembra ob 18: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Beans«. Zaključena predstava za tovarno »Iskra« Kranj.
Sobota, 13. novembra ob 20: Husson Albert: »Srečna črta«. Komedija v treh dejanjih. Premiera. - Red premierski in izven.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna dne 9. novembra 1954: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.
KINO
PARTIZAN: Ameriški film: »Kapetan Kidd«.
UDARNIK: Ameriški barvni film: »V vrtincu«.
POBRZJE: Angleški film: »Crni človek«.
STUDENCI: Ameriški film: »Kapetan Kidd«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Torek, 9. novembra ob 20: Hristič: »Ohridska legenda«. Red LMS-1.
Sreda, 10. novembra ob 20: Volnovič: »Nevhita«. Red LMS-2.
Umetnostna galerija, Strossmayerjeva ulica 6. - Jubilejna razstava mariborskega slikarja Remigija Bratoča - oja, gvaši, akvareli in karture. Prijave za skupinske obiske pošljite na tel. 25-43.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Sreda, 10. novembra ob 20: Luigi Pirandello: »Sest oseb iste avtorja«. Premierski abonma in izven.
Četrtek, 11. novembra ob 20: Luigi Pirandello: »Sest oseb iste avtorja«. Abonma Red Četrtek in izv. Petek, 12. novembra ob 15: Luigi Pirandello: »Sest oseb iste avtorja«. I. solski abonma.
Sobota, 13. novembra ob 20: Luigi Pirandello: »Sest oseb iste avtorja«. Abonma Red Sobota (delavski) in izven.
Nedelja, 14. novembra ob 15.30: Luigi Pirandello: »Sest oseb iste avtorja«. Abonma Red Nedelja in izven.
Torek, 16. novembra ob 20: Luigi Pirandello: »Sest oseb iste avtorja«. Abonma Red Torek in izven.

KINO »TRIGLAV«

Angleški film:
»OSEBNA ZADEVA«
Tednik. - Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »UNION«

Slov.-nemški film: »Greha«. Tednik: Filmske novosti št. 45. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Mladini izpod 18 let vstop prepovedan.
KINO »KOMUNA«: Amer. film: »Vrni se, mala Sheba«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.
Prodaja vstopnic v obeh kinematografskih od 10-11 in od 14 dalje.
KINO »SLOGA«: Italij. film: »Nevesti se mudi«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja ameriškega filma: »Vrni se, mala Sheba«. Prodaja vstopnic za matinejo od 9-10, za popoldanske predstave pa od 10 do 11 in od 14 dalje.
KINO »SOCA«: Angl. film: »Fanny«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. -

KINO »ŠIŠKA«

Angleški film
»ULIČNI VOGAL«
in tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

UPRAVNI ODBOR BOLNIŠNICE V PLJEVLJAH razpisuje

NATEČAJ
za
zdravnika specialista za interne bolezni
dva laboranta
tri rentgenske tehnike

Stanovanje je zagotovljeno. - Plača po sporazumu. - Za zdravnika je zašelen predhodni prihod za skienitev pogodbe. - Plačamo potne stroške in dnevnice ne glede na to, ali ostane v službi.

DANES JE IZŠLA NOVA ŠTEVILKA

»Aero svet«

ki prinaša:
Veliki letalski miting v Atenah ob sodelovanju letalcev Turčije, Grčije in Jugoslavije
David Svap - prvi konstruktor kovinske zračne ladje
Izraelska krila
Zakaj »Comet« ne leti več
Velika bitka na Pacifiku
Kaj pravijo strokovnjaki o letelih kroznikih
»Leteca cigara« - konstruirana v Franciji
Klosterman: Let nad Francijo
Zadnji let asov
Otroška stran
Zabava, humor, tehnične novice in drugo
»AERO SVET« izhaja vsak drugi teden in se lahko dobi pri vseh prodajalcih časopisov.
Cena izvida 10 din.

Umrli so v Ljubljani

Pirnat Franc, upokojenec. Pogreb bo danes ob 14.30 na Zalah.
Gaber Janez, upokojenec. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah.
Kovač Franjo, uradnik. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.

DROBNI OGLASI

ELEKTROMOTOR AEG, 380 V, 64 A, 33 W, M = 2900, odprt, nov, prodam. Prodajam tudi manjšo hišo v centru. Obvestila na telefon 23-119 Beograd od 15 do 17.

Prodaja vstopnic od 10-11 in od 17 dalje.
KINO »LITOSTROJ«: Angleški film: »Ulični vogal«. Predstava ob 20. - Prodaja vstopnic uro pred predstavo.
JESENICE: »RADIO«. Argent. film: »Mojno vode«. Predstavi ob 18 in 20.
»PLAYZE«. Ameriški film: »Vodnjak«. Predstava ob 17.
CELJE: »UNION«. Ameriški barvni film: »V vrtincu«.
KRANJ: »STORŽIČ«. Avstrij. film: »Jaz in moja žena«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. - Prodaja vstopnic od 15 dalje.
PTUJ: Angleški film: »Matejevi snovi«.

DRŽAVNI SEKRETARIAT ZA ZUNANJE ZADEVE

razpisuje

NATEČAJ

za sprejem pisarniških uslužbencev

Prijavijo se lahko državljani FLRJ, ki na dan 1. oktobra 1954 niso bili starejši kot 30 let.

Prijavi za natečaj, kolkovani s 30 din, naj kandidati prilože:

- a) življenjepis (priložiti je treba potrdilo o morebitni udeležbi v NOV, kakor tudi o delovanju v povojni izgradnji in članstvu v družbenih organizacijah);
- b) overovljen prepis spričevala o opravljenem višjem tečajnem izpitu (maturi) na gimnaziji ali srednji ekonomski šoli;
- c) overovljen prepis vseh dokumentov, določenih s členom 50 Zakona o državnih uslužbencih, kakor tudi osebno fotografijo 4,5 x 6 cm;
- d) dokumente o prejšnjem službovanju, če je kandidat že bil v delovnem razmerju;
- e) dokazilo o regulirani vojaški obveznosti.

Za pripustitev k sprejemnemu izpitu bodo imeli prednost kandidati, ki so opravili višji tečajni izpit z odličnim ali prav dobrim uspehom in ki obvladajo francoščino ali angleščino ali kak drug jezik.

SPREJEMNI IZPIT SESTOJI IZ PISMENEGA IN USTNEGA DELA.

- Pismeni del izpita obsega:
- a) spis v srbohrvatskem jeziku;
  - b) prevod besedila iz francoščine, angleščine ali kakega drugega jezika v srbohrvaščino z uporabo ustrezajočega slovarja;
  - c) prepis krajšega besedila v francoščini ali angleščini ali kakem drugem jeziku na pisalnem stroju;
  - d) diktat v srbohrvatskem jeziku na pisalnem stroju z najmanj 150 udarci v minuti.

Ustni del izpita obsega:

- a) splošno administrativno poslovanje;
- b) državno ureditev FLRJ (osnovni pojmi) in
- c) en tuj jezik

PRIJAVE ZA NATEČAJ SE SPREJEMAJO PISMENO DO 15. NOVEMBRA 1954.

Do 15. januarja 1955 bodo kandidati pismeno obveščeni, ali so pripuščeni k izpitu.

IZPIT BO 1. MARCA 1955.

Prijave, ki ne bodo imele vseh naštetih prilog, ali ki bodo prispjele po 15. novembru 1954, ne bodo upoštevane.

Potne stroške za kandidate iz notranjosti, ki bodo pripuščeni k sprejemnemu izpitu, nosi Državni sekretariat za zunanje zadeve.

Zainteresirani kandidati lahko dobe program za izpitne predmete kakor tudi podrobnejša obvestila pri Komisiji za natečaj v Državnem sekretariatu za zunanje zadeve, telefon številka 27-917, od 10. do 14. ure.

IZ DRŽAVNEGA SEKRETARIATA ZA ZUNANJE ZADEVE

Vabilo na naročbo za drugo izdajo Statističnega godišnjaka FNRJ 1954

Zvezni zavod za statistiko in evidenco obvešča, da je prva izdaja Statističnega godišnjaka FNRJ 1954 razprodana. Da bi ustregel številnim željam, je zavod sklenil tiskati drugo izdajo Godišnjaka decembra letos.

Statistički godišnjak vsebuje podatke do leta 1953 z vseh področij gospodarskega in družbenega življenja. V posebnem delu objavlja mednarodni pregled osnovnih statističnih podatkov.
Naročnino za drugo izdajo bomo sprejemali do 1. decembra tega leta v znesku 600 din, nato pa bo knjiga veljala 800 dinarjev.
Naročnino in naročila pošljite na naslov:

Zvezni zavod za statistiko in evidenco, Beograd
Poštni predal 203 - Tek. rač. pri Narodni Banki 103-3297014

»UNIVERZUM«

je nova biblioteka, katere izdaje prinašajo osnove sodobnih ved
ZALOŽBA NARODNE PROSVETE - SARAJEVO

ZALOŽNIŠKO PODJETJE »GRADJEVINSKA KNJIGA«

JE DALO V PRODAJO drugo predelano in izpopolnjeno izdajo gradbenega priročnika

»TEHNIČAR« I

Format 14,5 x 21 cm - Strani 876 - Štik 610
Cena 1200 dinarjev

KNJIGARNE IMAJO OBIČAJEN POPUST

Naročila pošljite na naslov:
»Gradjevska knjiga«, Beograd, Masarykova 2
Poštni predal 798

obvešča vse svoje delavce in uslužbence, ki so bili leta 1953 vsaj tri mesece neprekinjeno zaposleni v podjetju

in niso dvignili razlike plačnega sklada iz leta 1953

da se osebno ali pismeno javijo v tridesetih dneh od dne objave tega oglasa upravi gradnje, kjer so bili zaposleni, in pošljejo svoje naslove zaradi izplačila.

Po tem roku ne bomo več izplačevali in bo neizplačani ostanek prenesen v rezervni sklad podjetja.

OPERACIJA USPELA - BOLNIK UMRL

ZGODBA IZ PASTEURJEVE BOLNISNICE V ZDA, NAPISAL LAWRENCE G. BLOCMAN

Kirurg se je obotavljal na vratih laboratorija, kot da bi mu bilo težko prestopiti prag. S tresočo roko si je prižgal cigareto in čakal, da bo patolog dvignil oči od mikroskopa.

Dr. Daniel Webster Coffe pa je kar naprej pazljivo gledal v mikroskop. Kirurgi v Pasteurjevi bolnišnici so ves dan operirali in dr. Daniel Coffe je dajal izvide o tem, kar je našel v rezih tkiva slepičev in drugih skritih organov, ki so mu jih prinašali iz operacijske dvorane na pregled.

»Slepo črevo brez posebnosti,« je narekoval tehničarki, ki je sedela poleg njega, »znakov vnetja

kazal. »Ali bi lahko videl laboratorijske izvide, ki smo jih vam poslali pred operacijo bolnice Harriet Baron?«

»Seveda, Doris vam jih bo dala. Imate kake težave?«

Dr. Andrews je prikimal: »Umrla je,« je rekel. »Pravkar. Ugasnila je kakor dogorela sveča. Ne morem razumeti, kako se je to zgodilo.«

»To je slabo, Andy.«

»Bila je tako lepo bitje, Dan,« je mrmral mladi kirurg sam zase, »mlada je bila in komaj leto dni poročena. Imela je čudovite, dolge plave lase.«

»Harriet Grey Baron,« je re-

»Sorodniki so v čakalnici. Nisem jim še povedal. Najprej sem si hotel biti sam na jasnem.«

»Lahko bi jim poslali zdravniška za notranje bolezni,« je rekel dr. Coffe.

»Ne, Dan. To je bila moja bolnica. Sam bi rad z njimi govoril.«

»S teboj grem,« je rekel dr. Coffe, presenečen nad svojimi besedami. Vselej se je izogibal užalostitih sorodnikov. Toda zdaj je bil dr. Andrews v težavem položaju in imel ga je rad. Na drugi strani pa so ga zanimale okoliščine v zvezi z nepojasneno smrtjo bolnice.

Kirurgu, ki izgubi bolnika, je vselej hudo, dr. Andrews pa je bil še posebno prizadet. Pred kratkim je bil odpuščen iz vojske in v Northbanku je delal šele nekaj mesecev. Northbank ni bil nič boljši kot druga mesta s sto tisoč prebivalci, toda ponašal se je s svojo kulturnostjo in izobraženostjo meščanov. Mesto je imelo mnogo lepih javnih zgradb in novih šol, ki so jih zgradili politično navdahnjeni podjetniki. Profiti teh podjetnikov pri gradnji so bili porok, da bodo učitelji in profesorji v prihodnjih desetih letih slabo nagrajevani za svoje

delo. Northbank je bil ponosen na okraj reprezentančnih stavb na gričih in malce osramočen ob času visokega vodostaja zaradi starih neuglednih hiš ob reki, ki so ob poplavih ostale pod oznako najvišjega vodostaja. Mesto je bilo ponosno na koncertno dvorano in na simfonični orkester, na svoja društva, parke, igrišča ter na bogastvo okoliških farm, ki so omogočale razvoj rastoči industriji. Zelo so bili ponosni na svoj liberalizem, ker so delavci v tovarnah konserv izbrali v mestni svet celo enega socialisto, čeprav je bil ta mestni svet malce gluha za potrebe tako koristne ustanove kot je mestna bolnišnica. Vendar so v bolnišnicah delali odlični zdravniki in kirurgi, Northbank je bil z eno besedo napredno mesto, in mlademu kirurgu, ki bi na nepojasnen način izgubil enega izmed svojih prvih bolnikov, bi trda predla.

»Greva,« je rekel dr. Coffe. »Kar pojdiva.«

Čakalnica v kirurškem krilu Pasteurjeve bolnišnice je bila zelo podobna sto drugim čakalnicam v sto drugih bolnišnicah na ameriškem Srednjem zahodu.

(Se nadaljuje)

Anekdota

PREZGODAJ BI VZDIHOVAL

Gerhart Hauptmann se je pogovarjal z nekim zdravnikom, ki je bil nekaj dni prej na premieri njegovega dela. Zdravnik je pesniku zatrjeval, da je neki igralec, ki naj bi predstavljal rekonvalescenta, slabo igral svojo vlogo. »Mož je bil preveč živahen in veder. Moral bi se delati nekoliko slabotnejšega, kdaj pa kdaj pa bi bil moral tudi zastokati.«

»Kako to?« je vprašal Hauptmann, »saj zdravniškega računa še ni bil dobil.«

sarko. Komaj ju je zagledala, je vrgla kolo v graben in hotela zbežati. Ko ji je eden izmed reporterjev zastavil pot, je prestrašeno kriknila in zbežala, da da bi počakala na pojasnila, da nista Marsovcva, marveč navadna človeka. Nekoč pa je malo manjkalo, da se pustolovščina ni izjevolila. V Marsovcva preobčutena reporterja sta naletela na kmeta, ki ju je hotel napasti z veliko sekuro, ne da bi se zbel raket, »smrtnih žarkov« in žarečih krogel. Drugi kmetje so se mu pridružili in reporterja sta komaj odnesla pete.

Da bi ugotovila, kako so si ljudje razlagali njun prihod, sta se v običajnih oblekah vrnila v kraje, kjer sta nastopala kot »uranida«, prebivalca Marsa. Ljudje so pripovedovali o dveh orjaških Marsovcvih. Drugi so vedeli povedati, da sta merila komaj 1,20 m. Razni skeptiki so trdili, da je šlo najbrž za dva meteorja, drugi spet so pripovedovali, da so videli »leteče krožnike«. O tem so poročali tudi nekateri časniki.

Uredništvo »Samedi Soir« je potem objavilo pojasnilo, da nameren poskusa ni bil osmešiti očividce čudnih pojavov, marveč samo dokazati, kako bujno domišljijo imajo ljudje in kako nezanesljivo je pripovedovanje očividcev raznih »nenaravnih« pojavov.

Znana filmska igralka Audrey Hepburn je te dni — kmalu potem ko je razočarala svoje oboževalce z nenadno poroko — presenčila prebivalce Amsterdama in za nekaj ur prevzela vlogo prodajalke v neki veleblagovnici. Za koga je bilo to večja reklama — zanjo ali za veleblagovnico?

nj opaziti. Presneto, Doris, to je šesti normalni preparat, ki sem ga videl v tem tednu.« Sklonil je glavo bliže k mikroskopu in se nakremžil: »Čigav bolnik je to, Doris? Da ni spet na delu kdo, ki iz človeških teles koplje dolarje. Najraje bi...«

Doris Hudson je prekinila patologa. Pokimala je kirurgu, ki je še vedno slonel na vratih, in rekla: »Mislim, da bi doktor Andrews rad govoril z vami.«

Dr. Coffe je odmotal svoje dolge noge izpod stola in vstal. Pomolil je kosmato roko kirurgu in rekel: »Dober dan, Andy, kaj bo dobrega?«

Dr. Andrews je bil zaskrbljen in njegov mladi obraz je to jasno

klja Doris Hudson in dala izvide patologu.

Dr. Andrews je nadaljeval: »Ti veš, da še nikoli nisem poslal bolnika na operacijsko mizo, ne da bi od vas prej dobil izvide, ki so mi potrdili, da je bolnik zrel za operacijo. Mislim, da nisem ničesar spregledal. Ali pa sem se zmotil?«

»Zdi se mi, da je vse v redu. Kaj se je zgodilo?«

»Tudi jaz bi rad to vedel.« Dr. Andrews je brezumno zakrilil z rokami. »Bila je enostavna operacija — zastaranost vnetja slepega črevesa. Operiral sem jih na ducate in nikoli mi ni nihče umrl.«

Dr. Coffe je na hitro preletel izvide: »Analiza urina... Čas strditve, ... določitev vitamina K... Vse je v redu,« je rekel patolog. »Ali je umrla v narokozli?«

»Ne, zbudila se je. Nato je pričela slabeti. Umrla je medtem, ko sem ji dajal plazmo. Vreznana rana je nekoliko krvavela, tako da sem mislil, da sem morda spregledal kaj na izvidu, ali pa da gre za pomanjkanje K vitamina. A od vsega tega malo razumem.«

»Ali bodo svoji dovolili, da jo obduciramo?« je vprašal patolog.

ZA DOBRO VOLJO

»Pri priči povejte, kdo je rekel, da je zrezek trdi!«

JURE

NAPISAL BRODAR, RISAL JEZERNIK

85. »Brž veni!« je hlastnil Peter. Pognala sta se izpod oboka in molče tekla čez travnik. Patrola se je zmedla. »V zaklon!« je komandiral sergent in so prvi vrgol po tih. Jure in Peter sta medtem že pritekla do majhnega potočka, skočila v strugo in hitela po njej navzgor. Kmalu sta bila spot v varnem gozdu. Zavallita sta se po tih in globoko dihala. »Brrr!« st je prvi oglasil Jure. »Malo je manjkalo, pa bi jih skupilal«

86. »Sijajno si se držal!« ga je pohvalil Peter. »Jaz sem se ves čas bal, da boš sprožil. Peter bi bila gotovo izgubljena, bilo jih je le preveč, pa še v tisti luknji sva tičala. Tako ravnaj tudi drugi! Kurir smo streljali le v skrajnem slučaju. Samo če ne gre drugače, sprotje boj in še takrat gleda, da se čim hitreje prebije. Njegova dolžnost je, da varno prenese pošto, ki je večsih lahko večjega pomena, kot pa tisti sovražniki, ki bi jih lahko podrl.«

87. Zložno sta se vzpenjala v hrib. Breznikova domačija je ležala daleč stran od ceste in železnice. »Če bo kaj narobe, se dobiva pri beli skali,« je odročil Peter, ko sta zagledala pred soboj obrise hiše. Peter je stopal sklonjen ob živi meji. Jure pa se je plazil od jablana skozi vrt. Kurirji so se morali bližati dogovorjenemu mestu skrajno previdno. Ni bilo redko, da jih je pri kaki hiši presenetila sovražnikova zaseda.

88. V uti je zarenčal pes in zarožijal z vorigo. Potem se je pomiril in spet legel spat. Njegov vonj je ujel znani vonj po listju, mahu in dimu. Od teh ljudi ni nikoli nihče storil nič žalega hiši, ki jo je ževal. Peter se je še enkrat ozrl na svoji strani; nič sumljivega ni bilo videti. Naglo je stopil iz sence in tih potikal na okno. »Mamka odprito! Jax sem, Peter!«

V CETRTEK BOMO ZACELI PRIROBEVATI ROMAN VICKY BAUMOVE »HOTEL SANGAJ«

SANGAJ

Pariz Daljnega vzhoda

Avtorica našega novega romana »Hotel Sangaj« je pisala svoje delo v letih 1937 in 1938. Takrat je lahko zapisala v uvodu: »Mesta, o katerem bomo tu govorili, ni več. Spremenilo je svojo podobo kakor že tolikokrat poprej.« Tudi posledje jo je še spremenilo. Novo življenje polje spet po tem živahnem daljnovzhodnem mestu, ki bi ga v marsikaterem oziru lahko primerjali s Parizom, le da je manjše. Vojna vihra je bila tudi to mesto hudo opustošila. Toda življenje gre svojo pot. Sangaj si je hitro opomogel, obnovili so porušena poslopja in zgradili nova. Zdaj je mesto še večje in lepše, kakor je bilo pred vojnim pustošenjem.

Ime Sangaj ali Sanghaj pomeni mesto ob morju. To je okrožno mesto kitajske pokrajine Kiangsuja, ki je imelo že deset let, preden je Vicki Baumova napisala svoj roman o njem in njegovem življenju, blizu tri milijone prebivalcev, med katerimi je bilo tudi precej tujcev, največ Japoncev, dalje Angležev, Rusov, Američanov, Portugalcev, Indijcev, Nemcev in Francozov. Zadnja leta se je naraščajoča sestava njegovih prebivalcev nekoliko spremenila v korist Rusov, vendar pa v mestu še zmeraj živi mnogo tujcev, kar je razumljivo. Pomisliti namreč moramo, da je Sangaj najvažnejše trgovsko pristanišče in s svojo okolico tudi trgovsko področje vse Vzhodne Azije. Mesto stoji na zahodnem bregu reke Huangpuja, ki se izliva 21 km niže pri Wusungu v Jangcekiang. Nižina, na kateri stoji Sangaj, je zelo rodovitna. Podnebje je tu spremenljivo, poleti naraste temperatura nad 36,° pozimi pa pade do 6° pod ničlo.

Kitajski del mesta je še zmeraj močno zanemarjen, v njem sta doma beda in pomanjkanje. Evropski del pa je pravo nasprotje kitajskega — bogastvo, razkošje, mrzlično

tekmovanje v lovu za denarjem in uživanjem. Reko Huangpu so pogolobili, tako da lahko vozijo po njej tudi velike ladje. Sangaj ima štiri univerze in štiri visoke šole, tri observatorije, več knjižnic itd., skratka: kulturno življenje, v njem je zelo razgibano. Tudi industrija je v Sangaju močna, posebno ladjedelniška, tekstilna in strojna. Zelo živahna sta izvoz in uvoz. Glede pomorskega in zračnega prometa je Sangaj eno prvih mest na svetu.

In v ta ulj orientalskega življenja nas popelje avtorica našega novega romana in nam ga prikaže tako nazorno, tako živo, da bereš njeno delo od začetka do konca in da se zanimanje zanj stopnjuje od poglavja do poglavja. Vicki Baumova piše predvsem človeško, vseskozi realistično. Nič ni v njenih delih izumetničenega, zabrisanega ali olespanega. Življenje in ljudi prikazuje tako in takšne, kakršni so. Zato je ponekod trda, ostra, zmeraj pa človeška, odkrita.

Evropski človek sploh rad seže po literarnem delu, ki obravnava ljudi in življenje v Orientu, saj je to zanj novo, zanimiv svet. Posebno zanimiva so takšna dela, kdaj, ko se ta svet čedalje hitreje prebujajo, ko se azijski narodi čedalje odločneje bore za svojo neodvisnost in človeške pravice. Prostorno je ta svet s svojim, za nas v marsikaterem oziru skrivnostnim življenjem daleč od nas, v svojih težnjah in nazorih, miselno in ideološko pa še nam je že močno približal.

Zato smo prepričani, da bo vzbudil naš novi roman »Hotel Sangaj« tudi med našimi bralci veliko zanimanje in pozornost, dasi je njegovo dejanje časovno že nekoliko odmaknjeno.